

STUPAVSKÉ noviny

ROZHOVOR

„Ťahala ma túžba po zmysluplnej činnosti a pomoci iným“

A. Frimmerová **8**

HISTÓRIA

Cesta stupavskej grófký Františky Károlyiovej do Indie a na Srí Lanku

10

ZAÚJÍMAVOSTI

Vianočné a novoročné tradície. Ako, kde a prečo vznikli? **16**

Nová Knižnica R. Morica privítala prvých návštevníkov

Foto: Milan KEKEŇÁK

Mestská knižnica Ruda Morica dostala svoj vianočný darček už v predstihu, a to koncom novembra. Konečne sa dočkala dlhoočakávaného otvorenia nových, dôstojnejších priestorov vybavených moderným zariadením a technikou, vďaka čomu môže skvalitniť služby čitateľom.

Stupavská Mestská knižnica Ruda Morica sídlila desiatky rokov v technicky a reprezentačne nevyhovujúcej budove v Máste. Pred viac ako rokom samospráva rozhodla o jej presťahovaní do nových priestorov, ktoré však najskôr museli prejsť náročným procesom rekonštrukcie. Po niekoľkých mesiacoch búrania a renovovania budovy, realizácie návrhov moderného interiéru, nákupu vybavenia, netrpezlivých otázok, verejných i kuloárnych diskusií a sťahovania kníh sme sa napokon dočkali slávnostného otvorenia.

(pokračovanie na str. 2)

Milí Stupavčania,
prajem Vám
pokojné, láskou,
a porozumením
naplnené
vianočné sviatky

Roman Maroš
primátor mesta Stupava

Rozširujeme zber plastov

Od 1. januára 2017 sa v meste Stupava rozširuje triedený zber plastov. K tejto zmene môže dôjsť z dôvodu prechodu triedeného zberu pod organizáciu zodpovednosti výrobcov.

Nová organizácia zodpovedá za tento zber a vytriedený odpad posúva ďalej, teda zabezpečuje jeho odbyt.

Na základe jej odporúčaní môžeme rozšíriť zber plastov aj na ďalšie obaly, ako napr.:

- igelitové vrecúška, fólie a tašky, ochranné bublinkové fólie
- plastové téglíky od jogurtov, nátierok, masla

Pozor! Plastové obaly z jogurtov a nátierok pred uložením do vriec vypláchnite. Znečistené obaly patria do komunálneho odpadu, nie medzi triedený odpad.

A nezabudnite – všetky vytriedené odpady musia byť stlačené na čo najmenší objem! Veľké kusy polystyrénu napr. zo zatepľovania alebo ktorý slúži ako ochranný materiál pri

kúpe elektrospotrebičov, môžete naďalej odovzdávať priamo na zbernom dvore.

Ing. Ľubica KONSVALDOVÁ
referát odpadového hospodárstva

ZBER TRIEDENÝCH PLASTOV	
ÁNO	NIE
PET fľaše (plastové fľaše od minerálky, octu, sirupov...)	obaly z nebezpečných látok (motorových olejov, farieb...)
téglíky z jogurtov, smotany, nátierok, masla	polystyrénové tácky, jednorazový riad
fólie, bublinkové ochranné fólie, mikroténové vrecká	podlahové krytiny
nádoby od kozmetických, čistiacich a pracích prípravkov (prášok na riad, pleťová voda, šampón, pracie gély, aviváž, tekuté mydlo...)	novodurové rúrky
	znečistené obaly

INFORMÁCIE PRE NÁVŠTEVNÍKOV KNIŽNICE

CENNÍK SLUŽIEB

KNIŽNICA RUDA MORICA, Hlavná 90/A, 900 31 Stupava

ROČNÉ ČLENSKÉ:

Dospelí čitatelia	6 €
Študenti (do 26 rokov)	4 €
Deti do 15 rokov	2 €
Dôchodcovia	2 €

Výpožičná lehota je jeden mesiac.

SLUŽBY PRE ČLENOV KNIŽNICE:

samoobslužný skener, wifi, práca na PC

SPOPLATNENÉ SLUŽBY PRE ČLENOV KNIŽNICE:

Reprografické služby

Formát A4 – 1 strana	0,15 €
Formát A3 – 1 strana	0,30 €

SANKČNÉ POPLATKY ZA NEVRÁTENIE KNIŽNIČNEJ JEDNOTKY:

I. upomienka	2 €
II. upomienka	3 €
III. upomienka	6 €

SANKCIE PRI STRATE KNIHY:

- A/** zaobstaráť tú istú knihu
B/ zaplatiť trojnásobok ceny stratenej knihy

Strata čitateľského preukazu 0,50 €

Cenník je platný od 29. 11. 2016

OTVÁRACIE HODINY KNIŽNICE
POČAS SVIATKOVPre verejnosť bude knižnica zatvorená
od **22. 12. 2016** do **31. 12. 2016**

OTVÁRACIE HODINY POČAS PRÁZDNIN

Utorok	3. 1. 2017	13:00 – 18:00
Streda	4. 1. 2017	14:00 – 19:00
Štvrtok	5. 1. 2017	13:00 – 18:00
Sobota	7. 1. 2017	9:00 – 12:00

Pamätník nenarodeným deťom

V Marianke bol na pamiatku zosnulých 2. novembra 2016 posvätený nový Pamätník nenarodeným deťom. Autor pamätníka Martin Hudáček poukázal svojím dielom na dve skutočnosti – na ničivú silu potratu vplývajúceho na ženu a na fakt, že cez Božiu lásku a milosrdenstvo je možné dosiahnuť uzmiernenie a uzdravenie. Dielo zobrazuje kľáčiacu matku a jej dvojročné nenarodené dieťa, ktoré jej aktom odpustenia odpúšťa to, že išla na umelé prerušenie tehotenstva – potrat. Pamätník bol financovaný z celoslovenskej zbierky a tiež z predaja medovníkových srdiečok, ktoré sa predávali na Deň matiek vo farnostiach Borinka, Marianka, Stupava a Záhorská Bystrica. Touto cestou ďakujeme farníkom zo Stupavy a Marianky, ktorí upravili miesto v Mariánskom údolí a osadili pamätník. Veríme, že toto pokojné miesto bude balzomom a potešením pre všetky matky, budúce matky a rodiny na celom Slovensku.

Soňa TOMEKOVÁ

Foto: redakcia

(dokončenie zo str. 1)

Dlhoočakávaná udalosť

V piatok 25. novembra o 18.00 hod. hostitelia privítali pozvaných skutočne netradične – napriek chladnému večeru ich nechali stáť pred dverami. Nešlo však o nezdvorilosť či organizačný chaos, ale o cieľený zámer, ktorý mal nasimulovať atmosféru a príjemné pocity, aké by mal zažiť každý nový návštevník vstupujúci do priestorov zosobňujúcich oázu pokoja, vzdelávania a príjemných stretnutí.

tiež jeho syn Milan a právnička Karolínka – prečítala úryvok z jednej zo spisovateľových kníh. Rodina Ruda Morica pri tejto príležitosti mestu venovala umelcov portrét z jeho pracovne, kde napísal väčšinu svojich diel. Obraz bude odteraz zdobiť jednu zo stien knižnice. Zvyšok piatkového slávnostného večera všetkým sríjemnil kultúry program v podobe malého koncertu žiakov ZUŠ a hudby v podaní Boreka Suchánka, Jozefa

u. fond na podporu umenia

Bratislavský samosprávny kraj

Predseda BSK Pavol Frešo s primátorom Stupavy

OTVORENIE V ČÍSLACH

Prvý deň otvorenia novej Knižnice R. Morica v utorok 29. 11. 2016 prišlo **76 čitateľov**, ktorí si požičali **173 kníh**.

Spisovateľov
portrét v knižnici

Primátor Roman Maroš na úvod privítal vzácných hostí aj pozvaných domácich, medzi ktorými boli poslanci, riaditeľky a učiteľky zo základnej školy a z materských škôl. V príhovore okrem iného povedal, že hoci knižnice v súčasnosti nebývajú prioritou samospráv, Stupava je výnimkou. Dodal, že investície do voľnočasového vzdelávania považuje za veľmi dôležité, pretože rozhladení čitatelia spolu vytvárajú kultúrnu vrstvu spoločnosti a mesto takýchto ľudí potrebuje. Potom slovo odovzdal Pavlovi Frešovi, predsedovi Bratislavského samosprávneho kraja, ktorý je jedným z cenných a ústretových partnerov pri zveľadovaní mesta. Naša knižnica nesie meno spisovateľa Ruda Morica, ktorý v Stupave prežil takmer celý život. Jedným z hostí, ktorí prijali pozvanie na slávnostné otvorenie, boli

Portrét spisovateľa Ruda Morica

Večer sríjemnil koncert žiakov ZUŠ

Karolínka, právnička Ruda Morica

Milan Moric, syn Ruda Morica

Brisudu, Jána Slezáka a speváčky Andrey Chotárovej.

Od utorka otvorené
aj pre verejnosť

Mestská knižnica Ruda Morica v Stupave privítala prvých čitateľov v utorok 29. novembra o 10.00 hod. Od tohto dňa budú môcť využívať všetky služby počas výpožičných hodín v rámci jednotlivých pracovných dní okrem pondelka. Novinkou pre čitateľov sú soboty, keď bude knižnica otvorená počas doobedňajších hodín.

Každý, kto sa tu zastaví, sa môže presvedčiť, že súčasná budova na Hlavnej ulici v blízkosti centra mesta a základnej školy spĺňa kritériá moderného kultúrno-vzdelávacieho centra, čomu zodpovedá jej interier vybavený novým nábytkom, počítačovou a projekčnou technikou. Veľkou pomocou pre čitateľov bude samoobslužný skener a priestory na štúdium. Súčasťou knižnice je Informačné centrum pre Dolné Záhorie a kaviareň so záhradou, v ktorej bude počas sezóny otvorená letná čítareň.

Náklady na rekonštrukciu a vybavenie nových priestorov pokryli sponzorské dary, projekt bol re-

VÝPOŽIČNÉ DNI A HODINY

Pondelok: pre verejnosť zatvorené
Utorok: 10.00 – 18.00 hod.
Streda: 11.00 – 19.00 hod.
Štvrtok: 10.00 – 18.00 hod.
Piatok: 10.00 – 18.00 hod.
Sobota: 9.00 – 12.00 hod.

alizovaný aj s podporou Bratislavského samosprávneho kraja a Fondu na podporu umenia.

Daša ČEJKOVÁ

Foto: Milan GREGUŠ,
Monika PALEČKOVÁ

KONTAKT

Hlavná ulica č. 90/A, 900 31 Stupava
 Tel.: 02 / 65 934 818
 e-mail: kniznica@stupava.sk
 www.stupava.sk
 FB: www.facebook.com/stupava.sk

Návrh rozpočtu mesta Stupava

Rok 2016

Pre naše mesto bol rok 2016 veľmi priaznivý v oblasti rozvojových aktivít, do majetku mesta bolo preinvestovaných 1,395 milióna eur. Z tejto sumy tvorili vlastné zdroje len 40 %, zvyšných 840 000 eur sa podarilo vedeniu mesta získať z externých zdrojov formou štátnych dotácií, príspevkov, sponzorských darov. Z tejto naakumulovanej sumy sa podarilo realizovať nadstavbu materskej školy (300 000 eur), vybudovanie osemtriednej budovy základnej školy (475 000 eur) aj multifunkčného ihriska (90 000 eur), revitalizovať Malý park (30 000 eur), renovovať a doplniť hasičskú techniku (150 000 eur), zabezpečiť ďalšiu časť rekonštrukcie zdravotného strediska (30 000 eur), odstrániť hygienické nedostatky na základnej škole (30 000 eur), vybudovať premostenie ulíc Okružná – Vajanského (90 000 eur) a vybudovať nové sídlo knižnice (200 000 eur). Mesto Stupava do týchto projektov vstúpilo vlastnými zdrojmi vo výške 555 000 eur, z čoho značnú časť na dofinancovanie projektov zo štátnych dotácií tvoril úver. Úver vo výške 340 000 eur sa rozhodli v decembri 2015 získať poslanci mestského zastupiteľstva väčšinou hlasov formou úverovej zmluvy. Podľa môjho názoru, jednorazovými nesyntémovými úvermi nie je možné riešiť financovanie mesta. Súčasný dlh mesta Stupava ku dňu 30. 9. 2016 predstavuje sumu 874 346 eur, úver musíme splatiť najneskôr do roku 2026.

Idea návrhu nového rozpočtu

Ako predkladateľ návrhu rozpočtu mesta Stupava na rok 2017, v úzkej spolupráci s pracovníkmi mestského úradu, riaditeľmi mestských organizácií, školských a predškolských zariadení, som pri jeho tvorbe vychádzal z nevyhnutnosti riešenia problémov mesta, so zreteľom na potreby jeho občanov. Okamžité a komplexné riešenie všetkých problémov mesta vzhľadom na ich rozsah a finančnú prognózu mesta neexistuje. Návrh rozpočtu korešponduje so stratégiou z posledných dvoch rokov – presadzovať postupné, časovo nadväzujúce systematické riešenia. Návrhy výdavkovej časti sú preto strategicky smerované do troch oblastí, ktoré je potrebné nevyhnutne riešiť: zdravotníctvo, bezpečnosť a obnova mestského majetku.

Zdravotníctvo

Návrh rozpočtu počíta s kompletnou výmenou elektroinštalácie a regulácie tepla zdravotného strediska vo výške 100 000 eur. Pôvodné elektrické rozvody zo šesťdesiatych rokov minulého storočia nespĺňajú súčasné bezpečnostné nároky na prevádzku zdravotníckeho zariadenia a sú prekážkou pri plnení uznesenia prijatého poslancami MsZ v roku 2016, ktorým bola prenajatá časť priestorov zdravotného strediska nemocnici Milosrdní bratia za účelom zriadenia chirurgickej ambulancie a röntgenologického pracoviska. Regulácia tepla v kombinácii s nedávnou kompletnou výmenou okien pomôže znížiť náklady na prevádzku zdravotného strediska.

Bezpečnosť

Množiac sa požiadavky zo strany verejnosti sa týkajú zlepšenia funkčnosti verejného osvetlenia v našom meste. Z tohto dôvodu bol už v roku 2015 spracovaný audit verejného

osvetlenia, ktorý negatívne vyhodnotil najmä technický stav, zastaranosť a typovú rôznorodosť svietidiel a logistiku rozmiestnenia svetelných bodov. Cenový odhad komplexnej rekonštrukcie verejného osvetlenia, vrátane doplnenia nových svetelných bodov, výmeny kabeľáže a rozvodných skríň predstavuje čiastku 1,8 milióna eur. Vzhľadom na finančnú nereálnosť tohto projektu je potrebné obnovu realizovať po etapách viac rokov. V prvej etape navrhujeme obnovu najstaršieho a najporuchovnejšieho úseku verejného osvetlenia, v návrhu rozpočtu je na túto aktivitu vyčlenených 150 000 eur.

Foto: redakcia

Obnova mestských budov

Nevyhnutnou investičnou aktivitou je aj rekonštrukcia prízemia budovy mestského úradu v odhadovanej sume 70 000 eur za účelom odstránenia vlhkosti a plesní z kancelárskych priestorov. Zamestnanci mestského úradu pracujú v hygienicky nevyhovujúcich priestoroch, neriešením situácie nastane uzavretie ďalších priestorov na prízemí budovy a ohrozenie chodu mestského úradu.

Zvýšenie daní a poplatkov

Realizácia popisovaných projektov v oblasti zdravotníctva, bezpečnosti a obnovy prízemia mestského úradu, počíta s financiami získanými zo zvýšenia mestských daní a poplatkov s očakávaným prínosom 300 000 eur. Treba však zdôrazniť, že pôjde len o dorovnanie daní a poplatkov s okolitými samosprávami s porovnateľnými parametrami. Bez tohto kroku budeme musieť zvýšiť úverový dlh mesta, čo v konečnom dôsledku zataží mesto a jeho obyvateľov viac.

Ďalšie projektové aktivity

V navrhovanej výdavkovej časti rozpočtu zostáva položka na realizáciu ďalších aktivít (120 000 eur). V návrhu nie sú konkrétne definované, ich využitie bude predmetom spoločných rokovaní poslancov mestského zastupiteľstva.

Štrukturálne fondy a dotácie

Uchádzanie sa o financie zo štrukturálnych fondov Európskej únie a dotácie zo štátnych dotačných štruktúr a súkromných organizácií patrí medzi prioritné ciele sa-

mosprávy. Mesto Stupava bez externých zdrojov nedokáže plniť potreby obyvateľov a zabezpečiť rozvoj mesta.

Bratislavský kraj má z dôvodu ekonomickej rozvinutosti dlhodobu obmedzenú možnosť čerpania nenávratných finančných prostriedkov (NFP) z fondov Európskej únie na rozvojové aktivity. Rozpočtové obdobie, v ktorom sa momentálne nachádzame, je poslednou možnosťou na získanie NFP zo štrukturálnych fondov. Mesto Stupava ich môže čerpať len v troch základných oblastiach – školstvo, sociálna oblasť a doprava. V rámci školstva je

možné získať financie len na zvyšovanie kapacity v materských školách, modernizáciu odborných učební chémie, biológie a informatiky. V sociálnej oblasti je mesto Stupava oprávnené podať žiadosť len na vybudovanie krízového centra pre týrané ženy a detské jasle. V oblasti dopravy ide o projekty vybudovania prestupného terminálu malého rozsahu a modernizáciu zastávok. Mesto Stupava má záujem z týchto zdrojov získať financie minimálne na vybudovanie novej materskej školy pre 80 detí.

Ďalšou vhodnou príležitosťou na získanie financií zo štrukturálnych fondov je program Interreg – cezhraničná spolupráca Slovenska a Rakúska, zameraná na environmentálnu výchovu. Program ponúka možnosť komplexnej revitalizácie parku v bezprostrednom okolí stupavského kaštieľa. Predpokladaný termín výzvy je február 2017. Odhadované náklady na projekt predstavujú 600 000 eur, mesto má však povinnosť 5 % spolufinancovania, návrh rozpočtu mesta preto počítá s touto účelovou položkou (30 000 eur).

Dotácie zo štátnych a súkromných zdrojov sú podmienené rôznou výškou spolufinancovania, niekedy až do výšky 50 %. V ďalšom období bude preto potrebné zabezpečiť v rozpočte mesta rezervu na dofinancovanie projektov z vlastných zdrojov.

Po etapách a vytrvalo

Súčasná nepriaznivá situácia mesta sa dá zvládnuť len stanovením prioritného poradia cieľov a ich etapovitou dôslednou realizáciou. Vzhľadom na ich rozsah a náročnosť sa výsledky nedostavia naraz, ani v priebehu nasledujúceho roka. Dobrou správou je, že pri spoločnej snahe, trpezlivosti a participácii obyvateľov mesta na jeho rozvoji formou prihlasovania si miesta trvalého bydliska v Stupave, môžeme nepriaznivú situáciu zvládnuť. Inú možnosť ani nemáme.

Roman MAROŠ
primátor mesta

[illegible]

TRVALÝ POBYT V STUPAVE

Ako na to?

Odhadovaný výpadok podielových daní za ľudí, ktorí v Stupave bývajú, no nemajú tu trvalý pobyt, je 400-tisíc eur ročne. Prihlásenie k trvalého pobytu v našom meste prinesie samospráve viac peňazí vo forme podielových daní, ktoré jej pomôžu realizovať potrebný rozvoj mesta.

Administratívny proces pritom nie je veľmi náročný, v kancelárii Referátu evidencie obyvateľstva a matriky na Mestskom úrade v Stupave budete vybavení za 15 minút.

Prineste si zo sebou tieto doklady:

- originály dokladov o vlastníctve a osobných dokladov – dospelí občiansky preukaz, deti do 18 rokov rodný list a prípadne aj občiansky preukaz. Ak nehnuteľnosť nie je vaša, s prihlásením musí súhlasiť aj jej vlastník.

Ďalšie kroky:

- 1.** Zastavte sa na Mestskom úrade v Stupave a ohlásťte zmenu trvalého pobytu pracovníkom Referátu odpadového hospodárstva a Referátu daní, poplatkov a pokladne.
- 2.** Do 30 dní je potrebné vybaviť si nový občiansky preukaz na okresnom riaditeľstve policajného zboru podľa typu starého občianskeho preukazu. Fotografiu vám zhotovia na mieste, na poplatok budete potrebovať 4,50 eura v hotovosti.
- 3.** Ak nemáte zamestnávateľa, ktorý to urobí za vás, nahláste zmenu do 30 dní Sociálnej poisťovni.
- 4.** Do ôsmich dní od vystavenia nového občianskeho preukazu nahláste zmenu vo vašej zdravotnej poisťovni (aj deti) a zamestnávateľovi.
- 5.** Ak poberáte rodinné prídavky a iné kompenzácie, nahláste zmenu trvalého pobytu Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Malackách.
- 6.** Hneď ako budete mať nový občiansky preukaz, priložte jeho obojstrannú kópiu k žiadosti o zmenu adresy na liste vlastníctva a doručte osobne, prípadne poštou na Správu katastra v Malackách.
- 7.** Nezabudnite zmenu ohlásiť aj v ostatných inštitúciách – banke, poisťovni, mobilnému operátorovi.

V prípade nejasností sa obráťte na Referát evidencie obyvateľov a matriky MsÚ Stupava, tel. č.: 02/6020 0917.

Đakujeme
(mg)

KRÁTKE SPRÁVY

STRETNUTIE
S PRIMÁTOROM

V stredu 7. 12. 2016 sa bude konať ďalšie stretnutie s primátorom mesta Stupava. Záujemcovia môžu prísť medzi 17.00 – 18.00 hod. do zasedačky na prízemí Mestského úradu v Stupave. Netreba sa objednávať vopred, prijímať sa bude podľa poradia príchodu. Cieľom stretnutí je vzájomne sa porozprávať o problémoch občanov a nájsť možnosti ich riešenia.

VYCHYTAJME PROBLÉMY
NÁŠHO MESTA

MESTO STUPAVA Nová aplikácia, ktorá rieši vaše podnety

www.odkazprestarostu.sk

**Zasadnutie Mestského zastupiteľstva v Stupave
sa koná 15. decembra 2016
vo veľkej sále Kultúrneho domu od 9.00 hod.
Na zasadnutí sa bude schvalovať rozpočet
mesta Stupava.**

Sledujte online zasadnutie na
www.zastupitelstvo.sk

VÝVOZ KOMUNÁLNEHO ODPADU

Pondelkový vývoz komunálneho odpadu vykonajú pracovníci VPS aj počas 2. sviatku vianočného – 26. 12. 2016. (mg)

ZBERNÝ DVOR

Zberný dvor na Mierovej ulici bude počas vianočných sviatkov 24. – 26. 12. 2016 zatvorený.
Na Silvestra, 31. 12. 2016 (sobota), bude zberný dvor otvorený iba dopoludnia, od 8.00 do 12.00 hod. (mg)

VANDALIZMUS

NETOLERUJEME!

Vandalizmus zbytočne oberá mesto Stupava o finančné prostriedky a poškodzuje našu dobrú vizitku. Netolerujte ani vy takéto správanie a v prípade potreby upozornite Mestskú políciu v Stupave:

**159
0905 621 454
02/ 65 93 41 00**

ZBER TRIEDENÉHO ODPADU VO VRECIACH

I. obvod: 20. 12. 2016
II. obvod: 21. 12. 2016
III. obvod: 22. 12. 2016
IV. obvod: 13. 12. 2016

Nové športoviská

Workout

Obyvatelia Stupavy sa v najbližších dňoch dočkajú finalizácie nového workoutového ihriska – vonkajšieho ihriska určeného na cvičenie s vlastnou váhou tela. Športovisko je umiestnené v areáli základnej školy a okrem žiakov ho môžu využívať aj obyvatelia Stupavy. Dodávateľom fitnessových prvkov na workoutové ihrisko je spoločnosť OCTAGO, s. r. o, ktorá v najbližších dňoch namontuje vybavenie športoviska. Ruku k dielu pridali k prípravným prácam aj športovci – hádzanári, ktorí zabezpečili prípravné projektové a geodetické práce. Nové ihrisko

bude obsahovať komplexné prvky pre všetky generácie. Vodorovný rebrik na rúčkovanie, lavička pre cviky na brucho, bradlá pre posilnenie tricepsov a, samozrejme, hrazdy v rôznych výškach, na ktorých viete posilniť takmer každý sval vrchnej časti tela. Súčasťou ihriska bude aj informačná tabuľa, ktorá bude obsahovať cvičebné plány podľa jednotlivých náročností, čo umožní športovým začiatočníkom, ale aj skúsenejším športovcom inšpirovať sa pri cvičení.

Pétanque

Začiatkom novembra boli rozbehnuté práce na realizácii pétan-

quového ihriska v areáli základnej školy. Materiál na realizáciu športoviska bol v septembri dovezený a uskladnený v škole. Drvené kamenivo a tkanú geotextíliu dostalo mesto od Slovenskej federácie pétanque. Projektčné práce a návrh pétanquových ihrísk navrhol a pripravil projektant Ing. Ján Tomko. Už dnes sa môžeme tešiť z ďalšej športovo-oddychovej plochy, ktorá pribudla v areáli základnej školy medzi starou základnou školou a asfaltovou plochou hádzanárskeho ihriska.

Roman VIGH
Foto: redakcia

Nové stánky pre predajcov

Bratislavský
samosprávny
kraj

Bratislavský samosprávny kraj podporil prezentáciu regionálnych produktov dotáciou vo výške 3000 eur, peniaze boli účelovo viazané na zakúpenie uzavretých drevených stánkov. Štyri nové stánky v areáli sedliackeho dvora zvýšia úroveň propagácie a predaja regionálnych produktov počas kultúrno-spoločenských podujatí a týždenných trhov.

(mg)
Foto: redakcia

Údržba chodníkov počas jesene a zimy

Jeseň a blížiaci sa zima sú nepochybne spojené s padajúcim listím, snehom a poľadovicou. V posledných rokoch snehu veľa nebýva, ale predsa je potrebné s ním počítať.

Podľa platného všeobecne záväzného nariadenia mesta Stupava o ochrane životného prostredia na území mesta Stupava č. 3/2011 sme povinní z chodníkov odhrňovať sneh a odstraňovať ľad. Vo VZN mesta je zahrnutý aj zákon o pozemných komunikáciách:

§ 4 Udržiavanie čistoty a verejného poriadku

Povinnosť sa týka občanov najmä v odsekoch:

- (4) Čistenie chodníkov, čím sa rozumie povinnosť kropiť a zametať, odstraňovať blato, sneh, odpadky a inú nečistotu, musí byť vykonané priebežne podľa potreby.
- (5) Dvory, záhrady a ploty, ako aj iné nehnuteľnosti, ktoré hraničia s verejným priestranstvom, je povinný vlastník, správca, užívateľ nehnuteľnosti upravovať a trvalo udržiavať tak, aby sa nečistoty z nich nedostávali na verejné priestranstvá.
- (6) Všetky budovy na čelnej strane ulíc a chodníkov musia byť opatrené funkčnými odpadovými žlabmi a odpadovými rúrami a lapačmi snehu.

Zodpovedné osoby sú povinné odstraňovať znečistenie chodníkov najmä zametáním a odstraňovaním nečistôt. Chôdza po neupravenom chodníku môže spôsobiť chodcom problémy, prípadne aj zranenia po pošmyknutí a páde. O chodníky pred domom nie je zložitá starostlivosť, stačí použiť vhodný posypový materiál. Pri jeho výbere je potrebné brať do úvahy poveternostné podmienky, najmä vonkajšiu teplotu. Vhodné posypové materiály sú mechanické (štrk, piesok) a chemické (posypová soľ).

V prípade vytvorenia poľadovice sa chodníky upravujú posypom inertného materiálu, len výnimočne možno použiť chemický posyp. Zhŕňanie snehu sa vykonáva tak, aby neboli zatarasené priechody pre chodcov, vjazdy do budov, dvorov a vpusty kanalizácie. Sneh sa zhŕňa na okraj chodníka k miestnej komunikácii. Dôležité je, aby bola zima pre nás bezpečná, a aby sme si ju užili bez ujmy na zdraví aj vďaka upraveným chodníkom!

Katarína VANÁKOVÁ
MsP Stupava

Zo zápisníka MsP

Z prijatých oznámení na tiesňovú linku 159 vyberáme:

21. 10. 2016

V čase o 11.20 hod. bolo hliadke na MsP Stupava oznámené, že neznáma osoba mužského pohlavia sprejovou farbou postriekala fasádu na garážach. Podľa udaného popisu hliadka začala pátranie po dotýčnej osobe. Počas pátrania sa hliadka skontaktovala so svedkami udalosti, ktorí príslušníkom MsP odovzdali videonahrávku uvedeného činu. Hľadaná osoba bola následne vypátraná a k svojmu konaniu sa priznala. K ďalším úkonom bola odovzdaná vyšetrovateľovi OO PZ Stupava.

22. - 23. 10. 2016

V čase o 21.25 hod. hliadka MsP spozorovala neosvetlené motorové vozidlo, ktoré počas jazdy prechádzalo do protismeru a vytlačalo z cesty iné vozidlá. Vzniklo podozrenie, že vodič vedie motorové vozidlo pod vplyvom alkoholu. Hliadka vozidlo zastavila a požiadala o súčinnosť hliadku OO PZ Stupava, ktorá vodiča podrobila dychovej skúške s výsledkom 0,62 mg/l. Vodič bol hliadkou OO PZ Stupava obmedzený na osobnej slobode a odvedený na Dopravný inšpektorát v Malackách.

23. 10. 2016

V čase o 10.22 hod. oznámilo operačné stredisko Záchrannej zdravotnej služby, že v objekte starých garáží by sa mala nachádzať pravdepodobne mŕtva osoba. ZZS požiadala hliadku o preverenie oznamu. Hliadka MsP sa na mieste skontaktovala s RZP a hliadkou OO PZ Stupava, ktoré vykonávali neodkladné úkony spojené s nájdenou osobou mužského pohlavia, nejaviacou známky života.

24. 10. 2016

Hliadka OO PZ Stupava požiadala hliadku MsP Stupava o súčinnosť pri pátraní po stratenej osobe mužského pohlavia, ktorá poslala svojej matke SMS, „že sa ide hodiť pod vlak“. Na základe tejto skutočnosti bolo vyhlásené pátranie, ktorého sa zúčastnila aj hliadka pohotovostnej motorizovanej jednotky BA a hliadka psovodov BA. Hľadaná osoba bola nájdená a zadržaná hliadkou psovodov a prevezená na OO PZ Stupava. Hliadka MsP previezla matku zadržanej osoby na OO PZ Stupava, kde sa pokračovalo v ďalších úkoch.

26. 10. 2016

Hliadku MsP požiadala stála služba OO PZ Stupava o preverenie oznámenia obyvateľky mesta, že v jednom z bytov je počuť hlasný krik a zavadu muža a ženy. Preverení veci na mieste hliadka zistila, že v byte došlo k vzájomnej hádke, počas ktorej na seba kričali. Hliadka na mieste osoby upokojila, žiadna zo strán nechcela podávať oznámenie. Počas prítomnosti hliadky odišla žena z bytu.

5. - 6. 11. 2016

V čase o 1.15 hod. nahlásil operátor kamerového systému hliadke bitku pred pohostinstvom, kde boli napadnutí trojicou mladých mužov muž so ženou. Hliadka sa okamžite dostavila na miesto incidentu. Operátor informoval hliadku o pohybe útočníkov. Napadnutému mužovi, ktorý utrpel poranenie hlavy, bola privolaná Rýchla zdravotná pomoc. Hliadka MsP predviedla dve osoby podozrivé z útoku, ktoré boli prevezené na OO PZ Stupava, kde si ich prevzala službukonajúca hliadka k ďalším úkonom. Zákroku a následného spolupátrania po osobách sa zúčastnila aj hliadka Pohotovostnej motorizovanej jednotky z Bratislavy.

Katarína VANÁKOVÁ
MsP Stupava

◀ Október ▶

Druhý jesenný mesiac priniesol v počasí veru veľkú zmenu. Po rekordne teplom septembri prišiel podstatne chladnejší október.

V Stupave sme tak po dlhých 33 mesiacoch zaznamenali najväčšiu zápornú odchýlku od dlhodobého normálu (1987 - 2015). Teplotná odchýlka bola až -1,3 °C, a tak október 2016 skončil teplotne ako podnormálny. Za posledných 30 rokov sa tohtoročný október umiestnil až ako 10. najchladnejší. Prvé miesto si bezkonkurenčne držia roky 2010 a 1997, keď bola záporná odchýlka skoro až -3,0 °C. V posledných 3 rokoch je mesiacov, v ktorých mala priemerná mesačná teplota zápornú odchýlku ako šafranu. Posledný mesiac, v ktorom bola v Stupave (významne) záporná odchýlka o viac ako 1 stupeň, bol august 2014 (-1,26 °C).

V úvode októbra (DNI ZELÁ 2016), sme ešte zaznamenali krásne slnečné a takmer letné počasie. Chýbala len jedna desatina (+24,9 °C), aby sme 1. októbra dosiahli letný deň.

K relatívne chladnému mesiacu nakoniec dopomohlo hlavne ochladenie, ktoré trvalo od 4. októbra do 14. októbra. V týchto dňoch sa maximálna a minimálna denná

teplota pohybovali o 6 až 10 stupňov pod dlhodobým normálom. Dokonca sme 8. októbra prekonal rekord v minimálnej dennej teplote, keď sa do rána ochladilo na +0,1 °C. Doterajší platný rekord (+2,4 °C) pre tento deň pochádzal až z roku 1994. Nakoniec až v poslednej októbrovej dekáde došlo k miernemu otepleniu, keď sa na pár dní vrátili aj nadpriemerné teploty.

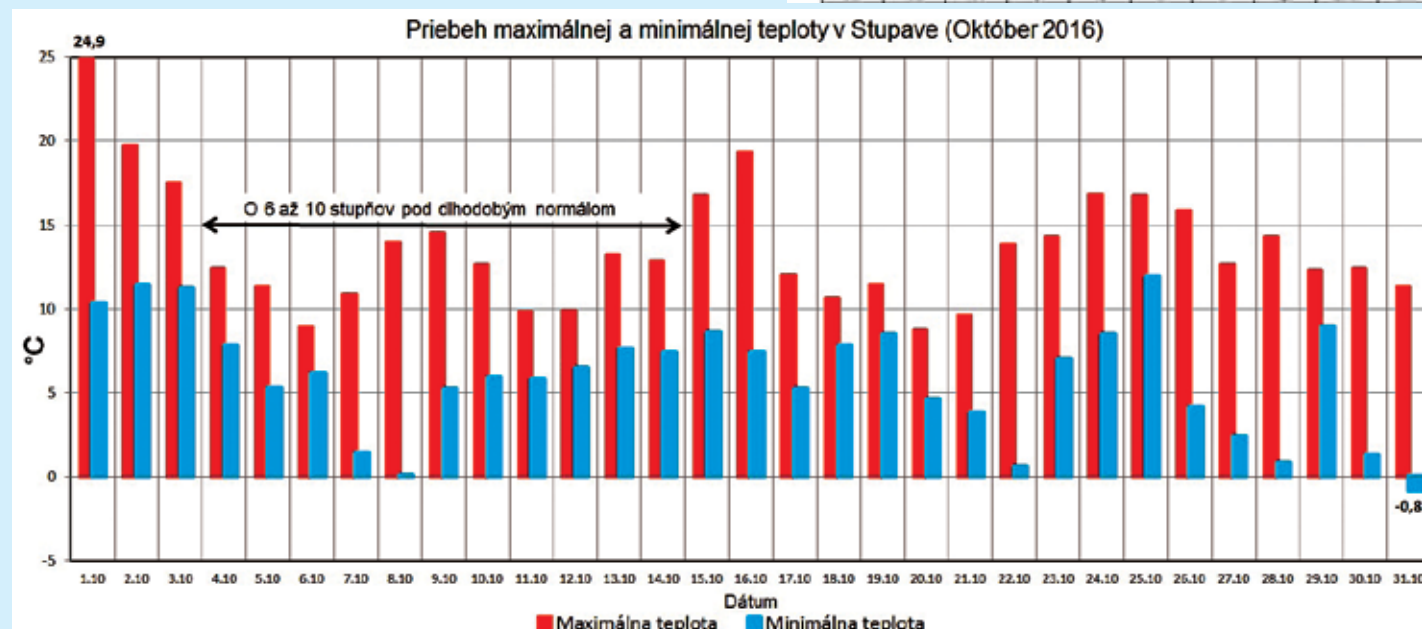
Z pohľadu množstva atmosférických zrážok možno október 2016 ohodnotiť ako silne nadnormálny. V Stupave za celý mesiac napršalo 79,4 mm, čo je takmer dvakrát viac, ako je dlhodobý normál. Najdaždivejšia bola najmä prvá a druhá októbrová dekáda. Do konca roka nám zostávajú na zhodnotenie

ešte necelé 2 mesiace, ale už teraz môžeme povedať, že rok 2016 sa zaradi medzi tie daždivejšie. Za celý rok by malo v Stupave v priemere (za roky 1988 - 2015) spadnúť 644 mm zrážok a práve v prvých dňoch októbra sme toto číslo dosiahli. Sám som zvedavý, ako v januári dopadne vyhodnotenie celého roka 2016 v Stupave, a to nielen z pohľadu zrážok, ale aj z hľadiska iných meteorologických ukazovateľov. Jediná stanica v Stupave s webkamerou zapnutá

24 hodín denne s vždy aktuálnymi informáciami o počasí:

www.pocasiestupava.vija.sk/wxcam.php

Peter ŠTEFANČIN
Graf a foto: autor

HARMONOGRAM UZÁVIEROK A OBJEDNÁVKOVÝ FORMULÁR INZERCIE STUPAVSKÝCH NOVÍN NA ROK 2017

MESIAC	UZÁVIERKA PODKLADOV	ROZNOS NOVÍN
JANUÁR	5. 1. (štv.)	13. 1. – 15. 1. (pia, so, ne)
FEBRUÁR	27. 1. (pia.)	3. 2. – 5. 2. (pia, so, ne)
MAREC	24. 2. (pia.)	3. 3. – 5. 3. (pia, so, ne)
APRÍL	24. 3. (pia.)	31. 3. – 2. 4. (pia, so, ne)
MÁJ	21. 4. (pia.)	28. 4. – 30. 4. (pia, so, ne)
JÚN	26. 5. (pia.)	2. 6. – 4. 6. (pia, so, ne)
JÚL	23. 6. (pia.)	30. 6. – 2. 7. (pia, so, ne)
AUGUST	21. 7. (pia.)	28. 7. – 30. 7. (pia, so, ne)
SEPTEMBER	18. 8. (pia.)	25. 8. – 27. 8. (pia, so, ne)
OKTÓBER	18. 9. (pon.)	22. 9. – 24. 9. (pia, so, ne)
NOVEMBER	20. 10. (pia.)	27. 9. – 29. 9. (pia, so, ne)
DECEMBER	24. 11. (pia.)	1. 12. – 3. 12. (pia, so, ne)
JANUÁR 2018	5. 1. (pia.)	12. 1. – 14. 1. (pia, so, ne)

STUPAVSKÉ noviny

ZÁKLADNÉ ÚDAJE:

Periodicita: mesačník
Náklad: 5 500 ks
Rozsah: 16 – 24 strán
Farebnosť: 4+4
Formát: 282x390mm
Sadzobný obrazec: 258x355mm
Tlač: rotačný ofset
Distribúcia: Stupava

TECHNICKÉ PARAMETRE:

Farba: CMYK
Rozlíšenie: 300 DPI
Sadzobný obrazec: 258x355mm

Na titulnej strane novín inzerciu
neuvádzame.

ZĽAVY PRI OPAKOVANOM UVEREJNENÍ:

2 – 3 uverejnenia - 5 %
4 – 6 uverejnenia - 7 %
7 – 9 uverejnenia - 10 %
10 – 12 uverejnenia - 15 %

Zľavu na inzerciu je možné uplatniť
pri hromadnej objednávke.

STORNO POPLATKY:

7 dní pred uverejnením: 100 % z ceny
14 dní pred uverejnením: 50 % z ceny

INZERTNÉ PODKLADY POSIELA- JTE

e-mail: noviny@stupava.sk
Kontakt: 02/60 20 09 35

OBJEDNÁVKOVÝ FORMULÁR INZERCIE NA ROK 2017

V prípade záujmu o uverejnenie vašej inzercie v Stupavských novinách, vyplňte
objednávkový formulár a zašlite nám ho na adresu: **Mestský úrad Stupava – MKIC,**
Hlavná 1/24, 900 31 Stupava, alebo osobne v kancelárii MKIC.
Cenník inzercie a technické parametre na www.stupava.sk
KONTAKT: 02/60 20 09 35, noviny@stupava.sk
Objednávkový formulár je dostupný aj elektronicky na internetovej stránke
www.stupava.sk

Objednávateľ:

Adresa objednávateľa:

Meno a priezvisko:

Tel.:

IČO:

DIČ:

ZÁVÄZNÉ SI OBJEDNÁVAM UVEREJNENIE INZERCIE V ČÍSLACH:

JANUÁR ☐ FEBRUÁR ☐ MAREC ☐ APRÍL ☐ MÁJ ☐ JÚN ☐
JÚL ☐ AUGUST ☐ SEPTEMBER ☐ OKTÓBER ☐ NOVEMBER ☐ DECEMBER ☐

Počet opakovaní:

Cena inzercie:

Formát:

Dátum:

Iné požiadavky:

objednávateľ

dodávateľ

MESTSKÉ KULTÚRNE A INFORMAČNÉ CENTRUM

SÍDLO: Agátová 16, 900 31 Stupava

BANKOVÉ SPOJENIE: Slovenská sporiteľňa, a.s.

ČÍSLO ÚČTU: 19197974/0900

IČO: 00058823

DIČ: 2020650401

ADRESA REDAKCIE: Hlavná 1/24, 900 31 Stupava

DISTRIBÚCIA: zdarma do domácností

E-MAIL: noviny@stupava.sk

TEL.: 02/60 20 09 35

EVIDENČNÉ ČÍSLO: MK SR EV 2854/09

NÁKLAD: 5 500 ks

ISSN 1339-9136

Koncert z diel nemeckých autorov

Koncertnou sálou Kultúrneho domu v Stupave sa 22. novembra 2016 rozoznali struny huslí, gitár a ďalších hudobných nástrojov.

Žiaci Základnej umeleckej školy pripravili pod vedením pedagógov koncert z diel nemeckých skladateľov.

Toto tematické zameranie nebolo náhodné. Občianskemu združeniu pri ZUŠ sa podarilo získať finančný príspevok vo výške 1 000 eur z nadačného programu spoločnosti Volkswagen Slovakia. Finančné prostriedky boli

použitú na kúpu vybavenia pre strunové oddelenie (husle, sláčiky, struny) a klavír. Koncert bol prezentáciou nemeckej hudobnej kultúry, ktorá dala hudobnému svetu génirov ako Bach či Brahms. Program bol zaujímavý a pestrý, zahŕňal

najznámejšie klasické hudobné diela, počnúc Haydnovou Keiser Hymne, cez Brahmsov Valčík As dur až po záverečnú Beethovenovu Ódu na radosť. Na koncerte sa predstavili talentovaní žiaci všetkých ročníkov v rôznych komorných zoskupeniach aj ako sólisti.

V spolupráci s výtvarným odborom vznikla aj putovná výstava, ktorá bude po skončení koncertu inštalovaná v priestoroch Volkswagenu. Témou prác bola architektúra inšpirovaná funkcionalizmom, ktorý sa rozvíjal v 20. – 30. rokoch 20. sto-

ročia. Jeho základným princípom je súlad medzi formou a funkciou. Prepojenie krásy a účelu, sériovosť. Funkcionalizmus bol presadzovaný najmä umeleckou školou Bauhaus, ktorá vznikla práve v Nemecku v roku 1919 vo Weimare a jej zakladateľom bol Walter Gropius.

„Chceme vytvoriť čistú organickú architektúru, ktorej vnútorná logika bude žiarivá a jednoduchá, nezaťažaná pozlátkou a podvodom. Chceme architektúru prispôbenú nášmu svetu strojov, rozhlasu, rýchlym automobíľom. Architektúru,

ktorej funkcia je ľahko rozpoznateľná z jej tvarov.“

W. Gropius

Myšlienka usporiadať koncert v priestoroch kultúrneho domu sa stretla s pozitívnym ohlasom. Veľká vďaka patrí aj rodičom, ktorí sa postarali o malé občerstvenie. Už teraz sa tešíme a srdečne všetkých pozývame na náš vianočný koncert, ktorý sa tak ako každý rok uskutoční vo farskom kostole. ■

Alena ANDREJČÁKOVÁ

ZUŠ Stupava

Foto: autor

Komu sa nelení, tomu sa zelení...

... a nám sa na školskom dvore v základnej škole zazelenal nový futbalový trávnik, ktorý sme v septembri revitalizovali vďaka grantu Markízy a dotácie od Občianskeho združenia Rodičovské združenie pri Základnej škole kpt. Jána Nálepku v Stupave.

Este v máji 2015 bol na staré ihrisko nainštalovaný závlahový systém, na ktorý sme získali grant od spoločnosti Telekom. Avšak vtedy na vyrovnanie plochy a zasatie trávy nezostali prostriedky. Aj napriek novej závlahy nebola trávnatá plocha vhodná na hru. Prišiel september 2016 a skupina aktívnych dobrovoľníkov – pedagógov, rodičov a hlavne žiakov druhého stupňa pod dirigentskou paličkou Mgr. Svetozára Prokeša sa rozhodlo, že si opäť posvietia na toto nefunkčné futbalové ihrisko. Zor-

ganizovali niekoľko brigád, počas ktorých sa zamerali na jeho revitalizáciu. Za pomoci grantu Markíza a občianskeho združenia sa odstránil starý trávnik, doviezla sa zemina, vyrovнала sa plocha a zasial nový trávnik. Významne sa o revitalizáciu zaslúžil aj Agroservis Stupava – pán Gašparek, za čo by sme sa mu radi poďakovali. Bez jeho odbornej a finančnej pomoci by sa nám projekt nepodarilo dokončiť. Táto futbalová plocha bude už na jar k dispozícii pedagógom a vychovávateľom počas vyučovania. V popoludňajších hodi-

nách ho môžu využívať športové kluby. Počas prázdnin bude k dispozícii deťom navštevujúcim denné tábory a športové kempy. Stupavská škola bude môcť vďaka novému ihrisku organizovať aj futbalové turnaje.

A nezháľali sme ani v októbri. Občianskemu združeniu RZ pri ZŠ sa podarilo získať finančné prostriedky na dovybavenie školského dvora pre žiakov školskej družiny. Zakúpili sme 3,5-metrovú lanovú vežu, lavičky a tri betónové pingpongové stoly, ktoré sú umiestnené v areáli novej školy. Žiakom tieto

športovo-hravé komponenty poskytnú v pracovnom týždni možnosť skupinovej hry, no priestory sa budú určite využívať aj pri mnohých celoškolských aktivitách.

A koľko financií bolo poskytnutých na tieto projekty? Spolu išlo o sumu cca 7 500 €. Ďakujeme všetkým, ktorým záleží na tom, aby žiaci našej školy mali lepšie a krajšie prostredie pri vyučovaní, športovaní či hrách a venujú svoj voľný čas a nezištné pomáhajú. ■

Barbora ANDRÁŠKOVÁ,

predsedníčka OZ RZ pri ZŠ kpt. J. Nálepku v Stupave

Foto: autor

NETRADIČNÝ FOLKLÓRNY KONCERT

V stredu 16. novembra sa druháci a tretiaci zúčastnili na veľmi pôsobivom koncerte vokálno-inštrumentálnej skupiny BANDA. Skupina Banda pod vedením primáša Sama Smetanu prezentovala staré dobré slovenské nôtty predstavené skvelým spôsobom do nových a pestrých hudobných tvarov. Fantastickým spôsobom predstavili deťom klasické folklórne akustické nástroje ako cimbal, violu, husle, kontrabas, heligónku či rôzne druhy bubnov a perkusii. Pri ukázkach piesní z rôznych kútov Slovenska sme sa podvedome nechali strhnúť ľudovými rytmi a na záver sme sa poďakovali búrlivým potleskom. Napriek upršanému dňu sme sa do školy vrátili povznesení, s dobrou náladou a s úsmevom na perách.

Mgr. Jana SIROTOVÁ

ZŠ kpt. J. Nálepku Stupava

Foto: autorka

NAJLEPŠIA VOĽBA PRI PREDAJI NEHNUTEĽNOSTI V REGIÓNE

Ponuka služieb:

Bezplatné poradenstvo
Spracovanie ponuky
Profesionálna prezentácia
Bezpečný prevod nehnuteľnosti
Kompletný právny servis
Potrebné katastrálne úkony

www.rknovydomov.sk

0948 045 130

stupava@rknovydomov.sk

NOVÝ DOMOV Reality Stupava, Hlavná 51, Stupava

i 201612001

„Ľahala ma túžba po zmysluplnej činnosti a pomoci iným“

Alžbeta Frimmerová

■ Aká bola vaša cesta k dobrovoľníctvu?

Najprv som sa venovala dobrovoľníctvu skôr neformálne. Keď som bola na strednej škole, zapájala som sa do aktivít stupavskej farnosti. Viedla som detský spevácky zbor, neskôr stretnutia pre mladých ľudí, prípravky birmovancov, občas detské tábory a nakoniec aj spevácky zbor dospelých. Na vysokej škole som cítila, že sa chcem profesionálne venovať neziskovému sektoru, ľahala ma túžba po zmysluplnej činnosti a pomoci iným. Chcela som sa zapojiť do formálneho dobrovoľníctva – pomôcť konkrétnej organizácii a pritom získať aj prax pre svoj profesionálny život. Zistila som, aké sú možnosti. Najviac ma oslovil inzerát priamo na fakulte, kde bola informácia o náboře dobrovoľníkov pre onkologicky chorých. Najprv som dlho uvažovala nad tým, či onkológia a s ňou súvisiace náročné, vtedy často tabuizované témy, týkajúce sa tohto ochorenia a aj zomierania, sú tým, čomu sa chcem venovať. Ale povedala som si, že sa pacientom bude možno páčiť, ak ich navštívi niekto nezainteresovaný, ak s nimi pobudne, poskytne im prítomnosť. A ja z toho určite načerpám pre svoj osobný život. Dnes som vo Vrbě už nie ako dobrovoľníčka, ale ako koordinátorka programu. Dobrovoľníctvo na Slovensku sa postupne stalo hlavnou misiou mojej práce. Nevenujem sa už len nemocniciam, ale postupne som vytvárala a konzultovala dobrovoľnícke programy aj v sociálnych zariadeniach či v oblasti kultúry. V súčasnosti školím manažérov a manažérky – dobrovoľníkov, pripravujem ich na to, ako sa venovať dobrovoľníctvu „od A po Z“. Okrem toho som pracovala na zákone o dobrovoľníctve, venujem sa vzniku dobrovoľníckych centier na Slovensku, ich záujmy aj obhajujem. V spolupráci s ďalšími som založila Bratislavské dobrovoľnícke centrum a pracujem na viacerých medzinárodných projektoch venujúcich sa rozvoju dobrovoľníctva.

Každý, kto sa na kratší či dlhší čas ocitol v nemocnici, si dokáže predstaviť, ako neskutočne pomaly tu ubieha čas. Navyše, psychike ťažko chorých ľudí uberajú sily aj bolesti, obavy z výsledkov vyšetrení, neistota budúcnosti. V takýchto chvíľach môžu byť oporou práve dobrovoľníci. O tom, ako pomáhajú pacientom prežívať ťažkú životnú situáciu, sme sa rozprávali s Alžbetou Frimmerovou, koordinátorkou programu Dobrovoľníckej skupiny Vrba.

■ Kde sa zrodil nápad založiť združenie dobrovoľníkov, ktorí pomáhajú ťažko chorým pacientom?

Dobrovoľnícka skupina Vrba vznikla na podnet lekárky interného oddelenia Onkologického ústavu sv. Alžbety v Bratislave (OÚSA) a jej kolegov v roku 1999. Vnímali, že pacienti nepotrebujú len zdravotnú starostlivosť, ale treba naplňať aj ich psychologické a sociálne potreby, resp. chýbala tam asi ľudská spoluúčasť, ktorú často preťažený zdravotnícky personál nie je schopný kapacitne naplniť. Prví dobrovoľníci sa venovali ležiacim pacientom, postupne sa však naša činnosť rozšírila na viaceré aktivity. Tiež sme prepracovali systém výberu, prípravy a starostlivosti o dobrovoľníkov, z ktorého už dnes čerpajú aj iné nemocnice a hospice. V roku 2003 aj na podnet OÚSA vzniklo občianske združenie, ktoré dnes poskytuje svoje služby v oboch špecializovaných ústavoch – okrem OÚSA aj v Národnom onkologic-

» Je výborné, že medicína dnes dokáže vyliečiť mnohé ochorenia, ale jej progres spôsobil aj to, že vytesňujeme smrť. «

VIZITKA

Prezidentka, projektová manažérka, trénerka, konzultantka Mgr. Alžbeta Frimmerová (rodená Mračková) vyštudovala sociológiu na Filozofickej fakulte UK v Bratislave. Absolvovala kurzy manažmentu dobrovoľníkov v USA, v Čechách a na Slovensku. Od roku 2002 pôsobí v DS Vrba na pôde Onkologického ústavu sv. Alžbety v Bratislave ako koordinátorka programu. Od roku 2006 sa venuje rozvoju a propagácii dobrovoľníctva na Slovensku, vzdelávaniu a kvalite v manažmente dobrovoľníkov, vytváraniu dobrovoľníckych programov a vzniku a rozvoju dobrovoľníckych centier na Slovensku a v Európe. Podieľala sa na tvorbe zákona o dobrovoľníctve, stála pri založení Platformy dobrovoľníckych centier a organizácií, Bratislavského dobrovoľníckeho centra a iniciovala vznik dobrovoľníckych centier v Trnave a Trenčíne.

kom ústave. Radi by sme svoju činnosť posunuli aj ďalej, teda mimo onkologických nemocníc.

■ Heslom vášho združenia je: Ja ťa budem sprevádzať, ale ty mi ukáž cestu. Čo všetko v sebe ukrýva táto myšlienka?

Pacienti a ich záujem sú pre nás vždy na prvom mieste. Znamená to, že udávajú tón, smerujú náš rozhovor či ďalšiu činnosť. Dobrovoľník či dobrovoľníčka má vtedy ako keby sám seba v zátvorke. Je aktívnym poslucháčom, prechádza sám, autenticky vlastnými pocitmi, ktorým tiež načúva, ale potrebuje tam byť najmä naplno pre iného. Úlohou dobrovoľníkov a dobrovoľníčok je preto zjednodušiť sa, keď sa pacient teší, plakať, keď on plače. Nedávať falošné nádeje, ktoré nemajú právo dávať, ale vydržať aj situácie bezmocnosti, hnevu, úzkosti, na ktoré majú chorí vo svojej situácii právo. Preto je dobrovoľnícka činnosť v tejto oblasti taká náročná.

■ Dobrovoľníci sú pre dlhodobu hospitalizovaných tiež akýmsi spojivkom s bežným životom.

Akými aktivitami pomáhajú pacientom, aby aspoň na chvíľu zabudli na nemocničné prostredie a svoju diagnózu?

Našou úlohou nie je, aby zabudli, to sa ani nedá. Úlohou je spríjemniť čas a poskytnúť ľudskú spoluúčasť. Medzi činnosťami, ktoré robíme, patrí spomenuté sprevádzanie, resp. návštevy priamo pri lôžkach, hranie spoločenských hier či naša mobilná knižnica na oddeleniach, z ktorej si pacienti a pacientky môžu požičať knihy. Pacientky oceňujú tzv. tvorivé dielne, ktoré dobrovoľnícky pravidelne realizujú na oddeleniach. Jeden z našich obľúbených projektov je rozdávanie teplých nápojov pre nehospitalizovaných pacientov, ktorí čakajú na dlhé vyšetrenia a terapie. Niektorí naši dobrovoľníci a dobrovoľníčky využívajú tiež svoj talent a schopnosti a organizujú špeciálne večery pre pacientov – cestovateľské kluby, koncerty a pod.

■ Dnes je vzácné, ak niekto obetuje svoj čas a energiu a nechce za to peniaze. Aké sú pohánky ľudí, ktorí sa hlásia k dobrovoľníkom? Vo všeobecnosti je za tým túžba po

zmysluplnej činnosti, ktorá bude mať nejaký dopad. Že za sebou nechám nejakú stopu na živote iných, ale zároveň táto činnosť obohatí aj mňa. Pri dobrovoľníctve v našej oblasti je niekedy za tým osobná skúsenosť, keď dobrovoľníci buď sami, alebo ich príbuzní prežili pobyt v nemocnici a vedia si predstaviť, aké je to ťažké. Vždy je za tým motivácia pomôcť či niečo odovzdať, ale aj motív niečo sa naučiť, mať dobrý pocit, niekedy pochopiť, ako a prečo sa dejú veci, ktoré sa dejú. Mnohí ľudia hovoria, že veľa dostali, tak chcú niečo dať naspäť. Často nám hovoria, že majú pocit, že počas vykonávania dobrovoľníckej činnosti a aj potom viac dostali, ako dali.

■ Aké kritériá musí dobrovoľník spĺňať?

Máme veľmi prísne, ale zaručené a praxou overené kritériá, ktoré súvisia s náročnosťou tejto dobrovoľníckej činnosti. Vďaka nim len štvrtina všetkých uchádzačov o dobrovoľníctvo sa naozaj aj k pacientom dostane. Dobrovoľníci vôbec nepotrebujú zdravotnícke vzdelanie. Medzi nami sú ľudia rôznych profesií, od právnikov cez žurnalistov po ľudí z prostredia IT či ekonomiky. V prvom rade majú všetci minimálne 20 rokov. Potom je dôležité, aby oni ani nikto z ich príbuzných a známych netrpel žiadnym chronickým ochorením. Vtedy je totiž namieste, aby sa venovali im a prípadne inému druhu dobrovoľníctva. Okrem toho nemôžu prechádzať obdobím

smútenia, čo sú dva až tri roky, ktoré nastávajú po strate niekoho blízkeho. Neberieme tiež medzi seba nikoho, kto je zamestnaný v tejto alebo podobnej oblasti, aby sa opätovne nevenoval takejto náročnej činnosti popri práci. Pri výbere dávame pozor na to, či má uchádzač, uchádzačka kde čerpať energiu, ktorá pomáha vyrovnáť sa s ťažkými situáciami, ale aj na to, ako vie hovoriť a vnímať, čo cíti a prežíva. Pretože dobrovoľnícka práca s chorými ľuďmi je o pocitoch a prežívaní.

Medzi dobrovoľníkmi pravdepodobne prevládajú ženy, ktoré si ľahšie a prirodzenejšie nájdu cestu k pacientovi, alebo sa mýlim?

Áno, prevládajú viac ženy. Je to skôr preto, že ženy skôr vyhľadávajú sociálnu oblasť, prácu s ľuďmi. Viac mužov nájdeme zase v športe, životnom prostredí, kultúre. V tomto období však máme medzi sebou aj dosť mužov, ktorí sprevádzajú ležiacich pacientov, hrajú s nimi spoločenské hry, ale aj rozdávať kávu a čaj. Muži sú veľmi vítanými spoločníkmi ako pre pacientov, tak aj pre pacientky.

Po prijatí absolvujú dobrovoľníci školenie, na čo je zamerané?

Delíme ho na tri základné časti. Prvá časť sa venuje psychologickým potrebám a prežívaniu chorých ľudí, potom sú to organizačné aspekty našej práce, základné

pravidlá a povinnosti, komunikácia s pacientom a nakoniec sú to medicínske aspekty – dobrovoľníkov informujeme o tom, aké sú druhy ochorení a liečby, ale aj tom, s čím všetkým sa stretáva zdravotnícky personál v nemocniciach.

Stretávanie sa s onkologickými pacientmi je záťaž pre psychiku, ako sa dobrovoľníci chránia pred vyhorením?

Prvou ochranou je výber správneho dobrovoľníka či dobrovoľníčky, potom kvalitná príprava/zaškolenie a nakoniec pravidelné skupinové supervízie. Na supervízii si dobrovoľníci a dobrovoľníčky zvyšujú svoje zručnosti v komunikácii s pacientmi, navzájom hovoria o svojich úspechoch aj ťažkostiach v kontakte s pacientmi, osobnostne aj dobrovoľnícky rastú. Kvalifikovaní supervízori zároveň dávajú pozor na to, aby nevyhoreli a tiež na to, ako náročné situácie dobrovoľníci emocionálne zvládajú.

Smrť akoby bola tabu, väčšina z nás nevie, aký postoj má zachovať k smrteľne chorému človeku či ako uľahčiť zomieranie svojmu blízkemu. Podľa vašich skúseností, čo by pomohlo?

Áno, súvisí to s rozvojom „vítanej medicíny“ v týchto posledných storočiach. Je výborné, že medicína dnes dokáže vyliečiť mnohé ochorenia, ale jej progres spôsobil aj to, že vytesňujeme smrť. Pričom smrť je reálna a každého sa dotkne.

Okrem toho sme vytesnili rituály okolo smrti – málo o nej hovoríme so svojimi blízkymi, nezdielame svoje pocity, nenosíme čiernu – aj to má svoju ochrannú funkciu, žijeme sami so svojim smútkom. Pomohlo by, aby sme viac o týchto témach hovorili v médiách. Ako hovorí kolegyňa psychoterapeutka Mária Hatoková, „ako sa mamičky pripravujú na príchod svojho dieťatka, mali by sme sa pripravovať aj na odchod svojich blízkych“. Dnes už je na trhu dostupná literatúra, kde sa dajú získať potrebné informácie o tom, čo prežíva ťažko chorý a zomierajúci, a ako ho v týchto fázach sprevádzať. Aj my sme pod vedením M. Hatokovej vydali knihu, ktorá môže slúžiť ako dobrá pomôcka pre príbuzných ťažko chorých pacientov.

Blížia sa Vianoce, koniec roka, čím žije vaše združenie? Mnoho pacientov zostáva aj počas sviatkov v nemocnici, ako im dobrovoľníci spríjemnia čas?

Pred Vianocami tradične pripravujeme „koledovaciú“ akciu pre všetkých pacientov OÚSA. Počas Vianoc nezostáva veľa pacientov v nemocnici, sú tam len tí, ktorým stav nedovoľuje odísť domov, a ak sú naši dobrovoľníci a dobrovoľníčky v Bratislave či okolí, niektorí naďalej navštevujú pacientov aj počas a medzi sviatkami.

Daša ČEJKOVÁ

Foto: archív A. F.,

Tomasz TRUSZKOWSKI

WWW.BORYMALL.SK

DARČEKÁREŇ Bory

TAKTO MU ZABALÍME
SMARTFÓN

DARČEKOVÉ KARTY
ZAKÚPITE NA INFOSTÁNKU

BORY
MALL

NÁKUPNO-ZÁBAVNÉ CENTRUM
BRATISLAVA

i 201612002

Grófka
Františka Károlyiová

CESTA STUPAVSKEJ GRÓFKY FRANTIŠKY KÁROLYIOVEJ DO INDIE A NA SRÍ LANKU

103 rokov od začatia cesty

Prebieha trvalá turistická sezóna, v dnešnom zložitom a mierne povedanom aj nebezpečnom svete si dovolenkári musia rozmyslieť, do ktorej lokality sa chcú pozrieť, akými dopravnými prostriedkami sa tam dostať a v akom luxuse dovolenku prežiť. A to máme 21. storočie. Ale už aj koncom 19. a začiatkom 20. storočia sa cestovalo.

Spoznávanie ďalekých krajín patrilo k lákavým činnostiam, ktoré môže človek vyskúšať. V tých časoch tí, ktorí na to mali, cestovali i do vzdialených krajín, napríklad poľovníci z vtedajšej šľachty navštevovali Indiu, kde poľovali najmä na tigre, slony. Za mužmi nasledovali aj odvážne ženy. Zachoval sa denník z cesty stupavskej grófký Františky Károlyi z rodu Erdődyovcov (1842 – 1927), manželky grófa Alojza Károlyiho, do Indie a na Cejlón.

Začiatkom 20. storočia už boli technické možnosti dopravy také, že spojenie medzi kontinentmi zabezpečovali paroplavebné spoločnosti. Bol už otvorený Suezský prieplav (1869), ktorý umožnil skrátenie cesty do Indie, plavilo sa okolo kontinentov až do Číny. Bežne sa už prepravovalo do Ameriky (Titanic 1912)...

Tri ženy na ceste

V decembri 1913 sa začala 4-mesačná poznávací cesta, ktorú uskutočnili tri ženy: Františka Károlyi (v tom čase už vdova), Schlicky Keglevich a Carola Hohenlohe. Dámy patrili k aristokratickej spoločnosti. Len v krátkosti, rodina Keglevich pochádzala z Chorvátska, boli baróni, pracovali vo vtedy významných funkciách ako podžupani, župani atď. Vo vtedajšom Prešporku vlastnili viacero domov, niektoré sa zachovali dodnes. Rod Hohenlohe patrila tiež

medzi nemecké kniežacie rody, stáročiami sa rozvetvil a zasiahol aj do Rakúsko-Uhorska. Z naznačeného vidieť, že dámy mali na to, aby mohli takúto cestu absolvovať. Ešte väčšia zaujímavosť je to, že Františka Károlyi mala v tom čase už 71 rokov. Absolvovať ďalekú cestu v takom veku svedčí o jej dobrom zdravotnom stave, lebo cestovať niekoľko mesiacov na lodi a v iných dopravných prostriedkoch si vyžaduje veľa fyzických i mentálnych síl. Čo asi viedlo cestovateľky k záujmu o Indiu? India bola pre vývoz kávy, čaju, korenín najbohatšou kolóniou Anglicka.

Cesta sa začínala v prístave v Terste (Trieste), kde nastúpili 10. decembra 1913 na parník Vorwärts a cez Jadranské more sa plavili k ostrovu Korfu, kde zakotvili 12. decembra. V plavbe pokračovali cez Stredozemné more, 16. decembra sa zastavili v egyptskom prístave Port Said. Od nástupu na loď už boli na ceste 6 dní. Z Port Saidu prešli Suezským kanálom a dostali sa do Červeného mora. Po týždňovej plavbe zakotvili 23. decembra v prístave Adene (dnešný štát Jemen). Plavba po Červenom mori bola zaujímavá, zastavili sa aj v Mekke (Saudská Arábia). Mekka je tradičné miesto púte moslimov, ktorej sa musí každý zdravý a finančne schopný moslim aspoň raz v živote zúčastniť.

Z Adenu plavbou cez Adenský záliv sa cez Arabské more dostali 30. decembra 1913 do Karáči v Pakistane. Tam strávili aj Silvestra

a Nový rok 1914, o dva dni (3. januára) pristáli v Bombaji – v najväčšom meste Indie. Dnes má toto mesto 13,3 milióna obyvateľov. Bolo to koncové mesto morskej trasy. Do cieľa sa dostali po 24 dňoch plavby na lodi Vorwärts. Z Bombaja sa po dvoch dňoch vydali na ďalšie cesty po vnútornej Indii. Postupne navštívili mestá Džajpur, Agra, Dillí, Kalkata, Berhampur, Madras, Durai. Z Bombaja, ktorý leží na západnom okraji Indie, prešli smerom na sever, do Dillí, potom východným smerom až na východné pobrežie Indie. Cesta merala niekoľko tisíc kilometrov a trvala do 3. marca 1914, čiže takmer dva mesiace. Vzhľadom na klímu, veľké vzdialenosti a dopravné prostriedky to bola po každej stránke veľmi náročná cesta. Už v tom čase mala India veľké prístavy, pre nás nepredstaviteľné hlavné zóny s obrovským priemyselným potenciálom, nádhernú prírodu. Angličania vybudovali veľké železničné ťahy a množstvo ciest. Po východnej strane Indie precestovali južným smerom až na Cejlón, dnešnú Srí Lanku, až do mesta Colombo.

Vypuknutie vojny

Cejlón je ostrov v Indickom oceáne, južne od Indie, v tom čase bol známy pestovaním zeleného čaju a tropického ovocia. Má tropické podnebie a z toho aj vyplývajúce tropické choroby.

Na Cejlóne strávili čas do 28. marca, keď nastúpili na parník Afrika a začali cestu späť. Prechádzali cez Bombaj, Arabské more a Aden do Červeného mora, cez Suezský kanál, Port Said ďalej cez Stredozemné more, Jadranské more do Terstu, kam priplávali 14. apríla 1914. Po pevnine cestovali cez Abáziu – Opatiju (západ Chorvátska). Tu sa zdržali až do 4. júna, problém bol v tom, že medzinárodné napätie na Balkáne sa stupňovalo a bolo tesne pred vypuknutím I. svetovej vojny. Z Abázie – Opatije sa dopravili do maďarského sídla Károlyiovcov v Mágocsi, do Slovenského Medera prišli 15. júna 1914. Rodina Károlyiovcov bývala pol roka v Stupave, pol roka v Slovenskom Mederi. Dňa 28. júla bol spáchaný v Sarajeve atentát na následníka trónu a jeho manželku Žofiu Chotkovú (Hohenlohe), spustený bol diplomatický aparát a práve zať Františky Károlyi, gróf F. Berchtold (za manželku mal jej dcéru Ferdinandu), bol ministrom zahraničných vecí Rakúsko-Uhorska. Ako minister pripravoval všetky depeše, ultimáta pre cisára Františka Jozefa proti Srbom, bol jedným z rozhodujúcich aktérov začiatku prvej svetovej vojny.

Keď to zhodnotíme, cesta Františky Károlyi trvala od decembra 1913 do júla 1914, takmer ihneď po ukončení cesty, 28. júla 1914, sa začala prvá svetová vojna. Takže cestovateľky sa vrátili len-len...

Tento článok zachytil len časový harmonogram cesty a je z neho vidieť, že bola veľmi náročná, dlhá a bohatá na zážitky a skúsenosti cestovateľiek. O tých možno niekedy v budúcnosti.

Keď budete pri čítaní sledovať aj mapu, zistíte, že týmto spôsobom – loďou, vlakom by to bolo náročné aj dnes.

Svetozár PROKEŠ

Foto: rodinný fotoalbum Károlyiovcov

Vianoce – nevyhovuje vám to? Zmeňte to!

A zasa sú tu Vianoce. Tradičné sviatky, všetci ich poznáme. Po stáročia sa odovzdáva táto tradícia z generácie na generáciu.

Vianoce sú často spojené s istou nostalgiou, peknými spomienkami z detstva, s pocitom, že sa na chvíľu zastavil čas, tajomstvom, momentom prekvapenia i veľkej radosti. Chvilami, keď doma zavládla idyla a všetci boli k sebe na chvíľu dobrí a láskaví.

V priebehu času Vianoce zmenili formu, nabrali na veľkoleposti a treba povedať, že nás stoja oveľa viac času a peňazí ako generácie rodičov pred nami. Už od novembra čelíme v obchodoch adventným

kalendárom, vianočným ozdobám na stromček, všetky reklamy sa vyfarbujú v tomto čase do červeno-zelena, lebo to je súčasná farba Vianoc. Zvláštne. Ako to vlastne je?

Vieme, prečo slávime Vianoce? Lebo to robia všetci?

Pre veriacich kresťanov je to sviatok, keď slávia narodenie Krista, kostoly sú krásne vyzdobené, ľudia si pripomínajú známy biblický

príbeh o Ježišovi. V ovzduší je oslavná, očistná atmosféra.

Pre ateistov je to zasa sviatok rodiny, vzájomnosti, lásky. Všetci chcú mať Vianoce s darčekom, tešia sa na kapustnicu, rybu a vianočné pečivo a snehovú nádielku. Túžime po momente prekvapenia, detských žiarivých očkách, rodinnej pohode. Milujeme to, tešíme sa na to.

Je tu však aj odvrátená strana. Pozrime sa, akú cenu platíme. Naháňame sa, stresujeme, lebo všetko musí byť na svojom mieste

ako každý rok. Umyté okná, nakúpené darčeky, napečené koláče, kapor, kapusta z trhu... Chladnička je na prasknutie plná a my jeme, aj keď nie sme hladní. Nakúpime darčeky, ktoré často ani nepotrebuje. Vianočné stromčeky končia často už 1. januára na smetiskách. Prečo? Lebo je to tradícia, lebo to robia všetci.

Ako a s kým sa deliť o čaro Vianoc?

Počas vianočných sviatkov je prirodzené, že sa ľudia viac stretávajú, rodiny, aj tie vzdialenejšie, trávia čas spolu. Ak máme vzťahy s našimi blízkymi postavené na dobrých základoch, sme k sebe úprimní a otvorení a prechováme k sebe vzájomnú lásku a úctu, vtedy sú spoločné stretnutia pre všetkých radosťou a my chceme byť spolu. Ak sú však rodinné a priateľské stretnutia o povinnosti, výmene darčiekov a koláčov,

nebudeme z nich mať radosť. Absolvujeme stretnutia ako „povinnú jazdu“ a vrátime sa domov unavení a otrávení. Radi, že to máme konečne za sebou. Atmosféra v takejto rodine sa môže pod vplyvom stresu vyvinúť dokonca do hádok, osočovania, nudy alebo „ponorkovej“ choroby.

Ale aby to nevyznelo príliš negatívne, mojím cieľom nie je znechutiť vám Vianoce. Hádám si len položíme otázku, či je pre nás zdravé udržiavať niektoré zvyklosti a tradície len preto, že sa to u nás takto vždy robilo a že sa to očakáva. Možno je čas zhlboka sa nadýchnuť, otvoriť oči a začať slobodne myslieť. Odložiť skostnatenosť a nebáť sa veci meniť. Nebojte sa a urobte si Vianoce po svojom!

Mgr. Ľubica KORDOŠOVÁ,
psychoterapeutka, špeciálna
pedagogička

www.antistres.sk

Foto: blog.careco.co.uk

EXKURZIA ŽIAKOV V ČISTIČKE ODPADOVÝCH VÔD

Proces čistenia odpadových vôd je pre deti prvého stupňa veľmi abstraktný pojem, preto sme sa rozhodli navštíviť čističku odpadových vôd. Vďaka pánovi Lachkovičovi z miestnej čističky sme v pondelok 28. 11. 2016 absolvovali exkurziu priamo v čističke aj s malou prednáškou, kde nám všetko ukázal a vysvetlil.

Celú exkurziu sme dôkladne fotograficky zdokumentovali a spolu so získanými informáciami sme vytvorili projekt – plagát, ktorým priblížime aj ostatným deťom v našom ročníku proces čistenia odpadových vôd. Plagát sme poslali aj do súťaže BVS Festival vody a postúpili sme s ním do finále, kde si ho žiaci 3. B odprezentujú priamo pred porotou vo Vodárenskom múzeu v Bratislave 6. 12. 2016. Držte nám palce!

Mgr. Jana SIROTOVÁ
ZŠ kpt. J. Nálepku Stupava
Foto: autorka

4 IZBOVÝ BUNGALOV v Stupave na Osikovej

AES
group
realitná
kancelária

Cena **219.000 €**

Pozemok 577 m² - Zastavaná plocha 142 m²

obhliadku

vášho nového domu
si môžete dohodnúť na

0948 484 235

Mgr. Andrej Ščasný

www.reality-stupava.sk

SKOLAUDOVANÉ

Príjemný, dobre riešený dom napojený na všetky IS.
Výborná dispozícia domu. Zabývaná a tichá ulica.

XXIV. *Mestský represntačný ples*

11. februára 2016

KULTÚRNY DOM STUPAVA

PROGRAM – začiatok o 20.00 hod.

kapela **PARTY BEAT** (Juraj Bača, Erik Dimitrov, Tibor Zeman, Jozef Gorel),

disco **DJ ADAM**, *vystúpenie* **SPOLOČENSKÝCH TANCŮV**, *polnočná* **TOMBOLA**

vstupné 45,- eur, *v cene vstupenky* prípitok, minerálka, predjedlo, hlavné jedlo, teplý a studený bufet, koláčiky

Rezervácie vstupeniek na e-mail: ivankova@mkic.sk, tel: 02/60 20 09 35 alebo osobne v kancelárii MKIC, Hlavná 1/24, 900 31 Stupava

Zlatý medailista z Ria 2016

Medzi členky speváckeho zboru Nevädza zavítal Samuel Andrejčík zo Sniny, držiteľ zlatej a striebornej medaily z paralympiády 2016 v Riu de Janeiro.

Samuel Andrejčík má od narodenia vážne telesné postihnutie. Napriek tomu je vo svojich dvadsiatich rokoch majstrom Slovenska, majstrom Európy a olympijským víťazom z Ria 2016 v športe boccia (ako prvý Slovák). Jeho životný príbeh je úžasný a zároveň neuveriteľný ako román. Už ako malé dieťa musel prekonať mnoho operácií a bolestivých rehabilitácií, kým sa postavil na vlastné nohy. Vďaka nesmiernej obetavosti rodičov a jeho vlastnej húževnatosti sa dopracoval k takým víťazstvám, o akých snívajú mnohí zdraví športovci.

Prvýkrát sa s Nevädzou stretol pred desiatimi rokmi, ešte ako školák zošnúrovaný v pevnom korzete. Už vtedy zanechal ohromný dojem zhovorčivého a sčítaného chlapca. Nikto z nás netušil, že bude raz taký úspešný a slávny.

Aj tentoraz prišiel pohodový mladý muž, ktorý nám porozprával o svojich dojmoch z Ria, o tom, ako to na veľkých svetových turnajoch prebieha, aj o tom, ako sa vlastne boccia hrá. Je to hra podobná petangu, nehrá sa však s kovovými guľami, ale s koženými loptičkami naplnenými pieskovým granu- látom.

Pani Andrejčíková, Samkova mamička, ho sprevádza na všetky turnaje ako osobná asistentka, pretože Samko je vozičkár. Sama je tiež národnou rozhodkyňou v boccii. Spolu sa zúčastnili na turnajoch takmer na všetkých svetových kontinentoch. Ukázala nám obe medaily. Prekvapilo nás, aké sú ťažké, každá má hmotnosť 500 gramov.

Rodinu Andrejčíkovú spája so Stupavou nielen zbor Nevädza, ale predovšetkým to, že tu býva Samkova staršia sestra s rodinou. V Stupave nejaký čas býval aj jeho starší brat.

Na záver nášho stretnutia sme rodine Andrejčíkovcov vyslovili veľké uznanie a obdiv za to, čo dokázali, za akých ťažkých zdravotných a existenčných okolností. Poďakovali sme im za to, že si našli čas a prišli medzi nás. Toto stretnutie bolo pre nás veľkým nevšedným ľudským zážitkom.

Želáme celej rodine veľa pevného zdravia, Samkovi úspešné štúdium a veľa radosti z boccie.

Ludmila KUBRANSKÁ

Ženský spevácky zbor Nevädza

Foto: Soňa ČINOVSÁ

SPOLOČENSKÁ KRONIKA

NARODILI SA:

Zuzana KOVÁČOVÁ, Júlia PASTUCHOVÁ, Katarína CHLADNÁ, Elena KOPERNICKÁ, Teodor Ján FUKÁČ, Jakub SÜKRÚ IPEK, Olívia RICZOVÁ, Oliver STRÁŇAVA, Dominik MUDRÝ, Oliver LIBUŠA, Alan BIRO, Adela GOLEJOVÁ, Alica GOLEJOVÁ, Maxim ŠOLTÝS, Ivan LIESKOVEC, Patrik MACHÁN, Michal MIKULIČ, Alžbeta VESELOVSKÁ, Stela RIAVOVÁ, František Pavol TRÁVNÍČEK, Klára KRATOCHVÍLOVÁ, Samuel AMBRUŠ, Jakub GAŠPER

ZOSOBÁŠILI SA:

Patrik KOŽUŠNÍK a Iveta MIŠKECHOVÁ
Ing. Matej SLEZÁK a Monika KUBAČÁKOVÁ
Martin KYŽŇANSKÝ a Zuzana RUMANKOVÁ
Peter AUGUSTÍN a Jaroslava MELUŠOVÁ
Mgr. Martin MAZAG a Mgr. Erika MÁCSAYOVÁ
Martin HRICA a Mgr. Nikola FALTÝNKOVÁ
Peter ŠIKET a Ivana MIČICOVÁ

ZOMRELI:

Karel FAJKUS (1947)
Bartolomej MASSAROVIČ (1943)
Elena MAGOVÁ (1948)
Karol KATINA (1947)
Darina KRÁLOVIČOVÁ (1954)
Ing. Peter BELEŠ (1967)
Blažena MIKULÁŠKOVÁ (1938)
Vilma BELZÁROVÁ (1940)
Marián SUROVIČ (1993)
Jozef VRABLEC (1954)
Ján SLEZÁK (1941)

POĎAKOVANIE

Ďakujeme všetkým príbuzným, priateľom a známym, ktorí dňa 3. 11. 2016 odprevadili na poslednej ceste nášho drahého manžela, ocka a dedka **Karla FAJKUSA**. Všetkým vďaka za kvetinové dary a slová útechy.

Smútiaca rodina Fajkusová

Samko v roku 2016 úspešne zmaturoval a bol prijatý na Technickú univerzitu v Košiciach, na fakultu elektrotechniky a informatiky. Stretnutie so Samkom a jeho rodičmi sa uskutočnilo v nedeľu popoludní 20. 11. 2016 v Stupavskej krčme. Privítanie bolo veľmi srdečné a hneď od začiatku sa rozprúdila debata o tom, ako žije takýto vrcholový športovec.

Z našej strany bol záujem o túto hru taký veľký, že Samkov otecko priniesol z auta sadu loptičiek a vyskúšali sme si hádzanie „naživo“. Samko nám bez problémov vysvetlil pravidlá tejto hry. Ukázalo sa, že na pohľad jednoduché hádzanie loptičky k loptičke nie je až takou jednoduchou záležitosťou, ale je to technicky a takticky náročná hra.

SPOMÍNAME

Dňa 13. 11. 2016 sme si pripomenuli 5. výročie, čo nás nečakane opustila naša milovaná mamička, svokra, babička a prababička **LUDMILA NOVÁKOVÁ**, rodená Kráľová. S láskou a úctou spomínajú deti s rodinami. Odišla si od nás, zostali sme v žiali, no vždy budeš žiť v srdciach tých, ktorí ňu radi mali.

„Odišiel si k Pánu, ale navždy si zostal v srdciach tých, čo ňu mali veľmi radi.“

Dňa 19. 10. 2016 sme si pripomenuli 20. smutné výročie smrti **FRANTIŠKA LACHOVIČA**. Odišiel od nás nečakane. Zostali nám len pekné spomienky. S láskou, úctou a vďakou si v modlitbách na neho spomínajú: manželka, dcéra a synovia s rodinami.

Dňa 5. 11. 2016 sme si pripomenuli 15. výročie úmrtia našej babinky **CECÍLIE SEDLÁKOVEJ**, ktorá bývala na Hlavnej ulici, predtým na Budovateľskej ulici v Stupave. S vďakou si na ňu spomínajú dcéra Milka a zať Ján s celými rodinami.

Dňa 10. 11. 2016 sme si pripomenuli 5 rokov od úmrtia drahého manžela, otca a dedka **JÁNA DRAŠKOVIČA**. S láskou spomína aj ostatná rodina.

Dňa 4. 12. 2016 uplynú 3 roky od chvíle, čo nás navždy opustil náš drahý otec, dedko **ANTON SIVÁK**. S láskou na neho spomínajú manželka, dcéra, synovia s rodinami. Kto ste ho poznali, venujte mu tichú spomienku.

Dňa 18. 11. 2016 uplynul rok, čo nás navždy opustil náš syn **PETER PROŠŇÁK** vo veku 46 rokov. So žiaľom v srdci spomínajú rodičia a sestry s rodinami.

Dňa 19. 12. 2016 si pripomenieme 2 roky od úmrtia drahého manžela, otca, dedka a brata **FRANTIŠKA STRASKÉHO**. S láskou smútiaca rodina.

Dňa 13. 12. 2016 uplynú 1. výročie, čo nás navždy opustila pani **TERÉZIA VRABLI- COVÁ**. Kto ste ju poznali, venujte jej tichú spomienku. S láskou spomíname.

Dňa 18. 12. 2016 uplynú 10 rokov, čo nás navždy opustil náš drahý syn, brat, vnuk, synovec a kamarát **VLADIMÍR BREZOVSKÝ**. Odišiel si preč, veľmi nás to bolí, že si opustil tento svet, a to proti svojej vôli. Neúplná bola cesta tvoja, prerušená bola tvoja púť, bol si tu len veľmi krátko, nakoľko ňu stihla smrť. Mal si nás všetkých a všetko veľmi rád, chcel si ešte žiť, ale prišla tá chvíľa, keď si musel všetko opustiť a do večnosti ísť. Rana v srdciach stále bolí a zabudnúť na teba nám nikdy nedovolí. S láskou spomínajú rodičia, brat, babky, celá smútiaca rodina a kamaráti.

Dňa 21. 11. 2016 uplynúlo 20 rokov, čo nás navždy opustil náš drahý manžel, otec, dedko a brat **FRANTIŠEK**.

BREZOVSKÝ. Bolesťou unavený tíško si zaspal, zanechal si všetkých a všetko, čo si mal rád. Odišiel si z nášho života, my ostali sme sami, navždy budeš v srdciach tých, čo ňu milovali. Kto ste ho poznali, venujte mu spolu s nami tichú spomienku. S láskou spomínajú manželka, syn a dcéra s rodinami.

Dňa 5. 11. 2016 uplynulo 20 rokov, čo nás vo veku 56 rokov navždy opustil náš milovaný manžel, otec a dedko **JÁN IVICA**. Kto ste ho poznali, venujte mu tichú spomienku. S láskou spomínajú manželka, syn s rodinou.

Dňa 30. 11. 2016 uplynulo 13 rokov, čo nás vo veku 66 rokov navždy opustil náš milovaný otec, dedko a svokor **JOŽKO TOMKOVIČ**. Čas plynie, ale smútok a bolesť v srdci zostáva, a veľmi bolí, zabudnúť nikdy nedovolí. Spi sladko, náš milovaný, svoj večný sen, my sme s tebou stále každý deň. S láskou a úctou spomínajú syn Jožko s rodinou a dcéra Slávka s rodinou.

KAM V STUPAVE

PRAVIDELNÉ KRÚŽKY V KULTÚRNYM DOME

KAŽDÝ PONDELOK

- ☑ 16.00 – 18.00 hod. Tanečná skupina Devils
- ☑ 18.00 – 19.00 hod. Futbal
- ☑ 20.00 – 21.00 hod. Zumba

KAŽDÝ UTOROK

- ☑ 16.00 – 17.00 hod. Tanečná skupina Devils
- ☑ 18.00 – 19.00 hod. Futbal
- ☑ 19.00 – 20.00 hod. Krav maga

KAŽDÁ STREDA

- ☑ 16.00 – 18.00 hod. Tanečná skupina Devils
- ☑ 20.00 – 21.00 hod. Zumba

KAŽDÝ ŠTVRTOK

- ☑ 19.00 – 20.00 hod. Krav maga
- ☑ 18.00 – 19.00 hod. Futbal

STRETNUTIE V POHODE

- ☑ Klub seniorov POHODA pozýva na ďalšie stretnutie s prednáškou a diskusiou na tému: Predvianočné naladenie. Lektorkou je životná koučka Janette Šimková. Vstup voľný. Kedy: vo ŠTVRTOK 15. decembra o 14.00 hod. Kde: Klub seniorov Pohoda v MKIC, 1. poschodie, vchod z Kúpeľnej ulice.

VÝTVARNÍCI PRIPRAVILI ARTBAZAR

- ☑ Keď hľadáte vianočný darček, ktorý časom neustráca, ale získava hodnotu, zastavte sa v sobotu 17. decembra 2016 na prvom poschodí kultúrneho domu v Ateliéri neprofesionálnych výtvarníkov. Od 10.00 do 15.00 hod. pre vás miestni výtvarníci pripravili Artbazar, kde si môžete vybrať z originálnych obrazov, grafík, pohľadníc a iných umeleckých predmetov.

Výtvarník Peter Stankovič

Výtvarníčka Agi Vavrinová

Matilda

MATILDA – Malá, komorná kaviarnička, ktorá miluje umenie, ľudí a knihy. Priestor, kde si vychutnáte dobrú kávu, čokoládu, koláče či limonády od lokálnych výrobcov, ale aj umenie v podobe výstav, workshopov a diskusií. Kaviareň, kde počas decembra prebieha autorská predajná výstava výtvarníčky Agi Vavrinovej. V januári bude steny kaviarne zdobiť tvorba výtvarníka Petra Stankoviča, ktorý sa prisťahoval do Stupavy. Samozrejme, chystáme aj ďalšie akcie. Nájdete nás v novej knižnici na Hlavnej 90/A v Stupave.

Tešíme sa na vašu návštevu
Novinky nájdete na: www.facebook.com/matildastupava

POZVÁNKA NA DECEMBROVÉ AKCIE

EMOCIONÁLNA INTELIGENCIA prednáška 3.12. 2016, 10:00 - 12:00 hod	AKO PREDCHÁDZAŤ CHRÍPKKE prednáška 10.12. 2016, 10:00 - 12:00 hod
PLETIEME ČIAPKU tvorivý workshop 11.12. 2016, 16:00 - 19:00	JOGOVÝ WORKSHOP vianočné lekcie 17.12.2016, 9:00 - 12:00 hod
AUTORSKÉ ČÍTANIE pre deti od cca 6 rokov 19.12. 2016, 15:00 - 16:00	VIANOČNÉ TVORIVÉ DIELNIČKY pre deti vo veku 2-4 roky 19.12. a 20.12.2016, 10:00 - 11:00

Na všetky aktivity je potrebná rezervácia miesta vopred.

Informácie o aktivitách a rezervácie:
WWW.HAPPY.JASPI.SK
 HAPPY, Kúpeľná 2, Stupava

Čítajme spolu

7. 12. 2016
10.00 hod.

Ako krtko vyliečil myšku

Čítanie knižiek je jednou z foriem ako rozvíjať osobnosť dieťaťa. Zlepšuje pamäť, rozvíja predstavivosť, obohacuje slovnú zásobu, dotvára morálne hodnoty či vytvára vzťah k vzdelaniu. V duchu tejto myšlienky sme pre vás pripravili interaktívne čítanie pre najmenších a ich rodičov – **Mama, tata, čítajte s nami**.

Hlavným hrdinom doobedia bude Krtko, ktorého deti poznajú zo známeho českého kresleného seriálu. Príďte 7. decembra o 10.00 hod. do Mestskej knižnice Ruda Morica na Hlavnej 90/A a prečítajte si s nami **Ako deti zachránili myšku a čajík im spolu chutiiiiiii**.

STUPAVA

PODPĽAJTE Z PROJEKTU „MAMA, TATA, ČÍTAJTE S NAMI“ Z VEREJNÝCH ZDROJOV PODPORIL FOND NA PODPORU UMENIA.

**ŽUPNÉ VIANOCE
V KNIŽNICI**

10. decembra od 15.00 hod.

Prid'te si v čase adventu užít **ČARO ŠTEDROVEČERNÉHO STOLA**. O tom, čo všetko patrí na sviatočnú tabuľu, o slávnostnom prestieraní, stolovaní, kvetinovej výzdobe a dekoráciách, ako aj o vhodnom oblečení stolovníkov a celkovej atmosfére Štedrého večera sa dozviete od naslovovzatej odborníčky v oblasti spoločenskej etikety Miriam Mikovej v sobotu 10. decembra od 15.00 hod. v Mestskej knižnici Ruda Morica na Hlavnej 90/A. Akciu sme pripravili v spolupráci s internetovým magazínom **Ženy v meste**.

KITICKÁ
KVETINÁRSTVO

ZENY
V MESTE

15. 12. 2016
18.00 hod.

Čítajme spolu

Marta Fartelová

Adventný večer s knihou

Čo sa deje v duši ženy, ktorá stratí milovaného muža? A dokáže sa vyrovnat' aj s ďalšou ranou osudu v podobe diagnózy ohrozujúcej jej malého syna? Dočítate sa v najnovšej knihe *Vôňa tvojej duše* od známej stupavskej spisovateľky Marty Fartelovej, ktorá bude hosťom literárneho večera spojeného s autogramiádou. Tešíme sa na Vás vo štvrtok, 15. 12. 2016 o 18.00 hod. v nových priestoroch Mestskej knižnice Ruda Morica na Hlavnej 90/A. Moderuje Daša Čejková.

STUPAVA

Vianočné a novoročné tradície. Ako, kde a prečo vznikli?

ZLATÉ PRASIATKO

Na Štedrý deň dodržiavali pôst najmä dospelí, deti mali výnimku. Ani ony však nemohli maškrtiť a jedli iba pôstne jedlá, ktorých bolo tak akurát, aby zostalo dosť miesta na slávnostnú večeru. Inak to bolo u starších detí, tie sa väčšinou postili dobrovoľne, chceli sa vyrovnať dospelým a tiež verili, že sa im ukáže zlaté prasiatko. Ten, kto ho zazrel spolu s prvou hviezdou na podvečernom nebi, mal byť po celý rok šťastný a bohatý.

SYMBOLICKÁ RYBA

Ryby sa stali symbolom prvých kresťanov v čase, keď ich pre vieru prenasledovali. Veriaci vychádzali z gréckeho – ichthys (ryba), čo bola zároveň tajná skratka pre Iesus Christos Then Hyois Soter (Ježiš Kristus Syn Boží Spasiteľ). Okrem toho, rybami a chlebom hostil Kristus svojich nasledovníkov. V čase, keď už bolo dovolené verejne dodržiavať kresťanské hodnoty, sa ryby stali pôstnym jedlom. Na stoly našich predkov sa dostali okolo 13. storočia, tieto studenokrvné živočíchy totiž cirkev nepovažovala za mäsitý pokrm. Ľudia ich jedli solené, údené, varené a pečené aj naložené v octe. Prevažovali sladkovodné druhy rýb,

ktoré bežne žili v našich riekach či potokoch, ale niektorí obchodníci ponúkali aj solené morské haringy. Okrem rýb ľudia v tých časoch jedávali tiež žaby, raky, slimáky a ich vajíčka zalievané orechovým olejom. Pochútkou boli bobrie chvosty a medvedie laby.

SVIATOČNÁ VEČERA

Sviatočná večera sa u prvých kresťanov nazývala agapé (v preklade z gréčtiny znamená bezpodmienečnú a obetavú lásku). Spoločné stolovanie spojené s bohoslužbami bolo dôkazom rovnosti, pretože pri stole sú si rovní bohatí aj chudobní. V duchu agapé Štedrý večer, slávnostné prestieranie a hojnosť dobrého jedla považujeme za symbol spolupatričnosti rodiny. Je zároveň želaním, aby to tak zostalo po celý rok. Na stole nechýbajú okrúhle oplátky (kedysi ich piekli výhradne učitelia), ktoré

potierame medom a priložíme na ne plátok cesnaku, aby sme aj počas ďalšieho roka boli zdraví. Na Záhorí okrem kapustnice jedávali aj kyslú šošovicovú polievku či fazuľovicu. Medzi koláčmi nechýbali orechovníky, makovníky, lekvárovniky. Na vianočný stôl však určite nepatrí torta, podľa povery by sa nám mohlo z domu odkotúľať šťastie.

VYPRÁŽANÝ KAPOR

Na vyprážanom kaprovi so zemiakovým šalátom si v období medzi prvou a druhou svetovou vojnou pochutnávali najmä v bohatších rodinách a v meste, dedičania stále dávali prednosť hrachovej či šošovicovej polievke a rôznym obilninovým kašiam. Tradiícia u nás zosilnela pod vplyvom Čech, kde

sa ryby stali oveľa skôr hlavnou pochútkou sviatočného stolovania, rovnako tak to bolo v Nemecku a Poľsku. Kapor zaujal pevné miesto na štedrovečernom stole najmä počas socializmu, a to čiastočne aj preto, že sme si toho v mäsiarstvách a potravinách veľa nenavyberali. Už niekoľko dní pred sviatkami okupoval vaňu kapor, z čoho mali radosť najmä deti, pretože sa nemuseli každý večer sprchovať. Okrem toho tie, ktorým rodičia nedovolili chovať žiadne domáce zvieratko, sa vďaka tradícii mohli aspoň niekoľko dní o niekoho starať, kŕmiť ho a hladkať.

A viete, prečo by ste si mali odložiť kapriu šupinku? Preto, aby ste po celý rok mali veľa peňazi. Nechajte ju vysušiť a vložte ju do peňaženky. Tam musí zostať dovtedy, kým ju nenahradíte novou. Tento zvyk má korene v pohanských tradíciách.

DARČEKY POD STROMČEKOM

Darčeky pod stromčekom sú výmyslom modernej doby. V minulosti totiž ľudia obdarovávali iba koledníkov, ktorí prišli povíňovať a za odmenu si odniesli ovocie a doma vyrobené sladkosti a koláče.

Vianočná kapustnica

Príďte na vianočnú kapustnicu v piatok 23. decembra

od 16.00 do 18.00 hod.

Chutné jedlo, varený čaj a víno vám navodia sviatočnú atmosféru a spoločne si vychutnáme čaro Vianoc.

kde: Námestie Sv. Trojice

kedy: 23. decembra 2016

o kolkej: od 16.00 do 18.00

Naše deti majú oproti iným výhodu, pretože darčeky dostávajú už na Štedrý deň. To napríklad bulharské či americké deti musia čakať až do ďalšieho rána, nehovoriac o Cypre, kde ich dostanú až na Nový rok.

VIANOČNÝ STROMČEK

Nie je to ani tak dávno, čo sa slovenské Vianoce slávil bez ozdobeného stromčeka. Tento zvyk k nám prišiel len pred nejakými 150 rokmi. Doniesli si ho so sebou nemeckí prisťahovalci ako spomienku na svoju rodinu krajinu. História stromčeka ako pôsobivého symbolu Vianoc sa však začala oveľa, oveľa skôr. V tejto súvislosti legenda hovorí o nemeckom mníchovi, dumajúcom o názornej pomôcke, vďaka ktorej by jeho žiaci ľahšie

pochopili spätosť a neoddeliteľnosť Svätej Trojice stelesnenej Otcom, Synom a Duchom Svätým. Mních si pri pohľade na jedličku uvedomil, že našiel, čo hľadal. Jeho predstave zodpovedala práve zjednodušená podoba stromu, čiže trojuholník, aký kreslia napríklad deti. A tak sa zrodil symbol Vianoc. Prvé stromčeky neboli ozdobené a vešali ich za špicu na hrady stropu v dielňach nemeckých remeselníkov. Až neskôr sa postupne tento zvyk stal súčasťou sviatočnej výzdoby.

SVIEČKY A SALÓNKY

Vianočné stromčeky zdobili najskôr iba sviečky. Bolo to vraj preto, aby si ľudia pripomenuli a preniesli do svojich domov kus nočného neba so svietiacimi hviezdami, z ktorých tá najjasnejšia oznamovala celému svetu radostnú novinu, že sa narodil Ježiško. Až neskôr na stromčeku pribudli orechy zabalené do staniolu, medovníčky, sušené ovocie, malé červené jabĺčka, rôzne papierové girlandy, slaméné ozdoby. Neskôr ich nahradili salónky, čokoládové figúrky a iné sladké dobroty.

SLADKOSTI PRE DÉMONOV

Na Barboru si dievčatá odrezali čerešňové halúzky, vložili ich do vázy a ktorej do Vianoc rozkvitli, tá sa do roka vydala. V decembrové predvianočné dni sa po svete túľajú démoni, škriatkovia a iné zlé sily, ktoré od ľudských obydli dokáže zahnať teplo a žiara ohňa. Ľudia si ich udobrovali tak, že na okno či na iné dostupné miesto položili kúsok sladkosti. V Nemecku dodnes existuje zvyk, že domáci pred spaním zjedia kúsok čokolády. Zaženú tým vraj od seba zlé sny a ráno sa zobudia doružova vyspatí. V období adventu si môžete užívať tzv. stridžie dni, temné sily a nadprirodzené bytosti sú najaktívnejšie okolo Lucie. Naši

prarodičia dávali v predvečer jej menín dobytku cesnak, aby ho chránili pred duchmi. Na Luciu si slobodné dievčatá pripravili dvanásť lístčkov a na každý napísali meno chlapca. Lístky uložili pod vankúš a každé ráno jeden spálili. Ktorého meno zvýšilo na Štedrý deň, ten sa mal stať ženichom. S vyvoleným súvisí aj ďalšia povera, pri ktorej si dievča na svitaní zašlo k potoku nabrať vodu, pričom odriekavalo zaklínadlá a myslelo na milovaného.

SILVESTER – LESNÝ MUŽ

Prvé náznaky silvestrovských osláv sa objavili zhruba v 16. storočí, keď kresťania vo väčšine európskych krajín prijali gregoriánsky kalendár. Napriek tejto skutočnosti to bola práve cirkev, ktorej nevyhovovali bujare oslavy konca roka, pretože zvyk považovala za pohanský. Dôvodom na odmietavý postoj boli najmä niekdajšie opulentné a zhýralé radovánky v starovekom Ríme. A cirkev od veriacich vyžadovala skôr pokojné rozjímanie nasmerované napríklad na uctenie pamiatky svätého Silvestra, patróna posledného dňa v roku. Tento ctihodný muž sa narodil a žil v 3. storočí. Bol jedným z Rimanov, ktorí prijali sľub kňaza v čase, keď kresťanov kruto prenasledovali a trestali. Takýto osud niekoľko rokov stíhal aj Silvestra, bol večne na úteku a skrýval sa pred zradcami (symbolické je aj jeho meno – Silvester v preklade z latinčiny znamená lesný muž). Napokon sa predsa len dožil šťastnejších rokov, najskôr ho zvolili za rímskeho biskupa a neskôr vďaka osvietnému cisárovi Konštantínovi I. Veľkému sa stal pápežom. Počas svojho života sa venoval šíreniu pravdy o kresťanských mučeníkoch, na počesť ktorých dal postaviť kostol s katakombami, kde ich pochovali. Po smrti sa Silvester stal jedným z uctievaných svätcov. Tým pádom oslavy jeho menín v posledný deň roka získali aj iný rozmer – kresťanom by mal tento deň pripomínať časy, keď sa zmiernilo a napokon skončilo ich prenasledovanie. Bol to prelom medzi starovekými dejinami a novou epochou.

SILVESTROVSKÉ A NOVOROČNÉ TRADÍCIE

K tradičným silvestrovským oslavám našich predkov patrili hostiny, návštevy, spevy a tancovačky. Rozlúčku so starým rokom a privítanie nového symbolizovali aj tzv. ometačky. Boli to ženy oblečené do čierneho s bielou šatkou na hlave. Skôr, než vstúpili do domu, trikrát zaklopali, potom trikrát vymietli sporák, aby dobre kúril a nepripálil jedlo. Domáci ich obdarovali väčšinou peniazmi, prípadne jedlom. Gazdiné podávali ovar s krúpami, šošovicovú polievku, chren ochutený jablčkom a mäso, klobásy, šunku. Nikto nesmel zostať hladný, inak hrozilo, že do rodiny pritiahne hladomor. Dodnes sa v niektorých rodinách trauje, že na Nový rok by nemala byť na tanieri hydina ani ryby, inak šťastie utečie alebo odpláva. Iný zvyk káže okolo polnoci otvoriť okno. No nielen preto, aby ste videli ohňostroj na ulici, ale aj preto,

aby ste vypustili starý a vpustili ďalší rok. A nevynášať smeti! Vyniesli by ste si z domu šťastie.

NOVOROČNÉ PREDSAVZATIA

Podľa historických správ si novoročné predsavzatia dávali už v časoch Babylonskej ríše. Jej obyvatelia sľubovali bohom, že budú splácať svoje dlhy a vrátiť všetko požičané, pričom nešlo iba o predmety. V stredoveku si rytieri uctievali koniec roka tým, že novo skladali sľuby čestnosti. Židia tento deň a noc venovali rozjímaniu nad skutkami, ktoré vykonali alebo mohli vykonať a hľadali vnútorné zmierenie a odpustenie. Časť kresťanov v rámci zamyslenia dodržiavala pôst. A ako sme na tom s plnením novoročných predstavzatí dnes? Istý anglický vedec zistil, že až takmer 90 % ľudí napokon nedodrží ani jeden zo sľubov, hoci zo začiatku sa snažia. Preto odporúča dávať si len menšie, ľahko splniteľné predsavzatia.

DECEMBROVÉ PRANOSTIKY

S Vianocami sa spája viacero pranostík, zo všetkých vyberme aspoň tieto: Jasné Vianoce, mnoho vína a ovoce, Na Vianoce blato, na Veľkú noc sneh, Štedrý večer jasný každému je milý, dá vraj Pán Boh vína, požehná v obilí. Silvester ich má tiež dosť, mnohé sa týkajú počasia. Jedna z nich tvrdí, že keď je posledný deň roka veterný, leto nás zahrnie horúcimi dňami. Ak sa však k silvestrovskému vetru pridá slnko, ďalší rok neprinesie radosť vinárom, bude totiž slabá úroda hrozna. Tuhé mrazy nám zase zvestujú, že sa svojej vlády ešte len ujali a zima bude dlhá a chladná.

NOVOROČNÉ PRIANIA

Čo sa týka osláv a prípitkov, aké si doprajeme dnes, ich čas nastal až s nástupom hospodárskej krízy v 19. storočí. Ľudia v tom čase totiž práve do začiatku nového roka vkladali nádej, že sa biedne časy konečne skončili. V tomto období vznikol aj zvyk posilať novoročné želania, čiže známe „péecky“. Prvú takúto pohľadnicu nakreslil anglický umelec J. C. Horsley a venoval ju priateľovi H. Colemu. Na obrázku zachytil členov jeho rodiny, ktorí si pripíjali na nový rok. O pohľadnice bol záujem, tak ich niekoľko stoviek vytlačili a predávali. Išli celkom dobre na odbyť, aj keď celkovo sa tento nový zvyk šíril pomaly a postupne. Oslavy Nového roka dodnes zvykneme víťahňostrojom či strieľaním petárd. Tento zvyk sa v Európe začal udomáčňovať pred približne 200 rokmi, keď ho z Ázie priviezli dobrodruhovia a námorníci. No a na záver ešte zaujímavosť: Nový rok vítajú a najskôr si naň pripíjajú obyvatelia rovníkovej časti Tichého oceánu na ostrove Kiribati a súostroví sopečného pôvodu Samoa. Medzi posledných zase patria obyvatelia Havaja a Honolulu.

Daša ČEJKOVÁ
Foto: redakcia

Zdravím Vás, vážení čitatelia a priaznivci zdravia

Masáž patrí medzi energetické spôsoby dopĺňovania nových síl. Asi každý človek dnes zažíva denne psychický stres, spôsobujúci napätie až nefunkčnosť častí tela. Preto

naše telá potrebujú pravidelnú údržbu a servis, nielen naše autá... Masáž dokáže elegantne udržiavať funkčnosť a napraviť poruchy nášho tela. Po masáži sa človek cíti uvoľnený a ľahší. To pôsobí pozitívne i na psychiku, naplnia človeka pocitmi pohody a šťastia, čím ľahšie zvláda úlohy nasledujúcich dní.

Kraniosakrálna terapia je jemná neinvazívna dotyková terapia, ktorá pracuje s pulzujúcim systémom mozgo-miešnej tekutiny. Prináša zlepšenie fyzického a psychického stavu. Navodzuje hlboké uvoľnenie a vnútorný pokoj, povzbudzuje samo ozdravné mechanizmy tela. Pri ošetrení klient leží oblečený na chrbáte na lehátku a terapeut jemnými dotykmi 5gram privádza vedomú pozornosť klienta na určené miesta v tele a lebke. Vnímajúc CS rytmus klienta, využíva múdrosť tela pre dosiahnutie želaného stavu. **V decembri je podľa TČM najviac zataženým orgánom hrubé črevo.**

Črevo je najväčším orgánom ľudskej imunity, obsahuje až 70% imunitných buniek. Dômyselná sieť nervových buniek v čreve sa svojou rozsiahlosťou a usporiadanosťou radí hneď za ľudský mozog a dokonca dokáže fungovať nezávisle na ňom. Číňania vravia už tisíce rokov, že všetky choroby majú počiatok v hrubom čreve a dnešná veda im začína dávať za pravdu. Preto venujte najmä v decembri črevu náležitú pozornosť, jedzte a pite striedmo a zdravo.

I 201612004

Dharmas

Kvalitné MASÁŽE a KRANIOSAKRÁLNA

terapia na zdravotnom stredisku v Stupave

Salón DHARMAS, Vladimír Daráš - masér

VÝBER Z CENNÍKA:

- **Spineworks – špičková hĺbková masáž** chrbtice a nervov. dráh na riešenie problémov 80 min. / 25,- €
- **Klasická masáž chrbát** 30 min. / 12,- €
- **Klasická masáž celotelová** 60 min. / 22,- €
- **Reflexná masáž chodidiel**
- **Lymfodrenážna masáž**
- **Bankovanie, infrateplo**
- **KRANIOSAKRÁLNA TERAPIA** 60 min./25,-€

Kde: Zdravotné stredisko Stupava, Zdravotnícka 1

Kedy: Ut – pia: 8.00 – 20.00 hod. dohodou na telefonickú objednávku

Kontakt: Vladimír Daráš 0903 209 099

DARČEKOVÝ POUKAZ
Masáž, či relax terapia podľa výberu rád Vám poradím, zavolaajte.

Jesenná časť sezóny sa v klube HC Tatran Stupava blíži k záveru...

... a treba jednou vetou dodať, že vo viacerých stupavských družstvách je zarobené na veľmi dobré umiestnenie už po prvej časti sezóny. Posvietme si na všetky dorastenecké kategórie a tiež i na postavenie mužov a žien v celorepublikových súťažiach.

Mladšie dorastenky

Týmto dievčatám aktuálne patrí šiesta priečka v tabuľke so ziskom šiestich bodov v siedmich zápasoch. V lige sú etablované a v poslednom domácom zápase im chýbal kúsok šťastia, aby porazili vedúci tím tabuľky, Iuventu Michalovce.

Staršie dorastenky

Vplyvom veľmi veľkého odlivu hráčok tejto generácie do družstva žien trpí táto kategória najmä výsledkovo. V najsilnejšom zložení nastupujú zriedkavo a často i v nízkom počte. Doposiaľ získali len jeden bod v šiestich zápasoch a sú na chvoste tabuľky.

Ženy

Tu je situácia presne opačná. Po odohratí deviatich zápasov sú ženy na čele celej súťaže so ziskom pätnástich bodov a poškľupujú tak po pozícii pre kráľovnú jesene.

Mladší dorastenci

Táto partia chalanov aktuálne sedí na druhej priečke súťaže, hneď za Tatranom Prešov. V doterajších deviatich zápasoch získali trinásť bodov a v nejednom zápase ukázali výborný „teamwork“.

Starší dorastenci

Po odohratí desiatich zápasov si chalani pripísali do tabuľky slušných osem bodov a priebežne im patrí ôsma priečka spomedzi dvanástich družstiev.

Muži

Rovnako ako ženy, i muži vedú svoju súťaž so ziskom štrnástich bodov v deviatich zápasoch a ukazujú tak svojim súperom chrbát.

Ako každý rok, i teraz v januári bude slávnostné vyhodnotenie za rok 2016 v Kultúrnom dome Stupava. Už dnes je jasné, že

bude z čoho vyberať, pretože výsledky hovoria jasnou rečou. V troch zo šiestich vyššie spomenutých kategóriách, ktoré hrajú celorepublikovú súťaž, sa poškľupuje po medailách a to určite prekonáva všetky predsezónne očakávania! Ľudia, ktorí by si radi kúpili lístky na slávnostné vyhodnotenie, si ich môžu zakúpiť v Mima Sporte v Maste.

Daniel JANČÁR
Foto: Lesanka JÁNOŠIKOVÁ

Milí čitatelia, v rubrike TIP OD VÁS, radi uverejníme vaše príspevky, podnety, články z nášho mesta.

Neváhajte a ozvite sa nám na uvedené kontakty.

RIADKOVÁ INZERCIA

- ☑ Kto opraví starší kufrikový šijací stroj Veritas? Kontakt na tel. č. 0907/035 935.
- ☑ Predám v Stupave - Greftoch záhradu o výmere 1 450 m² s malou chatkou za 30 500 eur. Info na tel. č. 0908 140 888 alebo 0903 220 655.
- ☑ Prijmeme predavačku do predajne Vinotéka – Tabak na Hlavnej 95 v Stupave. Nástup ihneď. Blížšie info priamo v predajni.

NAPÍSALI O NÁS

Preßburger Zeitung, 25. december 1912

Charita zo Stupavy. Zo Stupavy píše náš korešpondent: Tak ako každoročne, pri príležitosti vianočných sviatkov obliekla jej excelencia pani grófká Fanny Károlyi 12 chlapcov a 12 dievčat; nevesta pani grófká Hanna Károlyi 6 chlapcov a 6 dievčat a miestna obec 8 chlapcov a 8 dievčat, ktorých ošatili kompletným trvanlivým zimným oblečením a topánkami. Podľa každoročnej obyčaje Katoľická dievčenská škola postavila veľký vianočný stromček a žiaci predviedli veľmi úspešné slávnostné predstavenie, za ktoré zožali veľký potlesk a uznanie. Mnohí žiaci dostali tiež praktické vianočné darčeky a všetci žiaci sladkosti.

Preklad: Milan KUBÍČEK

STUPAVA

Milí čitatelia,

ďakujeme za Vašu priazeň, prajeme Vám veľa krásnych chvíľ v príjemnej atmosfére Vianoc, a mnoho osobných i pracovných úspechov v novom roku 2017.

**Za redakciu Stupavských novín
Martina Mitická**

z našej kuchyne

Raňajky sú základom a je skvelé,
keď si ich počas víkendov či sviatkov
môžeme vychutnať s rodinou.

SVIATOČNÉ RAŇAJKY

VOŇAVÉ MÜSLI

- 7 kyslastých jabĺčok
- šľava z 1/2 citróna
- 100 g masla
- 150 g jemných ovsených vločiek
- 50 g cukru
- čajová lyžička mletej škorice

Jabĺčka umyjeme, osušime, zbavíme jadrovníka, pokrájame na plátky a poukladáme do maslom vymazanej zapekacej misy. Pokvapkáme ich citrónovou šťavou. Z vločiek, masla, cukru a škorice vypracujeme posýpku a navrstvime ju na jabĺčka. Vložíme do rúry vyhriatej na 180 stupňov a zapečieme do ružova a chrumkava. Müsli môžeme kombinovať s rôznym ovocím podľa vašej chuti.

NÁŠ TIP: Jabĺčka môžete ošúpať, so šupkou si však uchovávajú viac chuti. Namiesto cukru môžete do posýpky pridať med.

NEDELNÉ HRIANKY

- toastový chlieb
- cherry paradajky
- za lyžicu kapár
- menšia šalotka
- olivový olej
- pár lístkov čerstvej bazalky
- soľ a mleté čierne korenie
- balenie ovčieho či slaného balkánskeho syra
- balíček odkôstkovaných zelených olív
- citrónová šťava alebo balzamikový ocot

Zo zeleniny pripravíme šalát, pokvapkáme ho olivovým olejom, citrónovou šťavou (alebo balzamikovým octom), jemne osolíme a okoreníme. Opatrne premiešame. V hriankovači opečieme toasty, pokvapkáme ich olivovým olejom a poukladáme na ne tenké plátky syra. Navrch dáme šalát a dozdobíme ho lístkami čerstvej bazalky.

NÁŠ TIP: Namiesto ovčieho syra použite goudu, poukladajte ju na toasty a potom ich vložte nakrátko do rúry, aby sa syr roztekol. Šalát ešte môžete posypať hoblíčkami parmezánu.

(dč)

Foto: archív redakcie

1

Zmes rôznych orechov nasypete do zaváraninového pohára a zalejte medom, získate **ZDRAVÚ MAŠKRTU**. Keď fľašu ozdobíte, získate darček, ktorý poteší.

2

Zobudili ste sa po firemnom večierku **S OPUCHNUTÝMI OČAMI**? Vložte použité vrecúška od čierneho alebo bylinkového čaju do mrazničky na 10 minút. Potom si ich priložte na viečka.

3

Jednotlivé podkovičky **KAPRA** pred obalovaním dôkladne osušte. Po obalení v trojbale kúsky čím skôr vložte do rozpáleného oleja, inak obal navlhne a bude opadávať.

4

Intenzívny **ZÁPACH POTU** z oblečenia pomôže odstrániť roztok vody a octu (*polievková lyžica na liter vody*). Nechajte pôsobiť, potom oblečenie prepláchnite čistou vodou a vyperte.

(dč)

autor: (W.)	příbytok pre psa	somár, po česky	klapka, sýtič, po anglicky	nie, po rumunsky	lepenka	akcia, po česky	skratka americké- ho štátu Kentucky	Pomôcky: alap, ásy green Inola	výlučok pri niektorých zápaloch	motal, pletol	Pomôcky: ipso, kip KY, NAL NLD, nu	ošatil	despota, utláčateľ	Pomôcky: Ob, Orr ot, play	značka india	nerozka- zovalo, nekoman- dovalo	cvičil športovca	MPZ Rumunská	sibírsky veľtok
druh pečíva okrúhleho tvaru								skratka predmetu hudobná výchova			ruská predložka laoský peniaz			vstupná (úvodná) skladba					
3. časť tajničky								2. časť tajničky trochu vyskoč						začiatok tajničky ženské meno					
ten, po nemecky				atletický klub, skr. hrať, po anglicky			podperné stĺpy obrad								severoger- mán. boh sám, po latinsky			mužské meno (5. 12.)	kapustová zelenina
menší ázijský dravý vták					starogréč. boh lásky deciliter (zn.)					ohniček									
	zoologická záhrada (skr.)	kód Holandska rozhodca (kniž.)				4. rím. číslami kanadský hokejista		V tajničke je ukrytá myšlienka zo slovenskej filmovej klasiky "Pacho hybský zbojník".				koniec tajničky							
7. časť tajničky											Pomôcky: Strangler van, Vě	2, rímskymi číslami	šedivel neuteká						
dravé vtáky					obyvateľ Ruska niekam				pečie na otvorenom ohni	sťahovavý vták, dažďovník, po česky	filmový mimo- zemšťan	mesto v USA americká let. spol.					meno speváčky Grube- rovej	zelený, po anglicky	
obidve				ťahavé zvuky hydiny 1051. rím.											meno Blochina stíš, po česky				
	ženské meno spodok nádoby					drina, ťažká práca krútnava							Base Station In Vitro Transcrip.			značka abvoltu	doktor (skr.) fáza Mesiaca		
dekadické triedenie (skr.)			Light Motor Vehicle motaj				jemne vln šachový oddiel, skr.				pohyby vzduchom skratka Myjavy								
6. časť tajničky								5. časť tajničky					4. časť tajničky						
skratka súhvezdia Orión				meno Ireneja				soľnoľové plošiny				tichosť, tíšina (poet.)				typ karosérie			

TIRÁŽ – STUPAVSKÉ NOVINY

VYDAVATEL: MKIC Stupava, Agátová 16, 900 31 Stupava **IČO:** 00058823 **DISTRIBÚCIA:** zdarma do domácností **DÁTUM VYDANIA:** 2. decembra 2016, poradové číslo 12/2016, druhý ročník.
KONTAKTY REDAKCIA: e-mail: noviny@stupava.sk, tel.: 02/60 20 09 35 **ZODPOVEDNÝ REDAKTOR:** Milan Greguš **REDAKTORKA:** Daša Čejková **JAZYKOVÁ KOREKTÚRA:** Oľga Vyhliadalová
GRAFICKÉ SPRACOVANIE: Martina Mitická **EVIDENČNÉ ČÍSLO:** MK SR EV 2854/09 **NÁKLAD:** 5 500 ks **REDAKČNÁ RADA:** Mgr. Ján Krempaský, PhD. Anna Rácová, CSc. Redakcia si vyhradzuje právo príspevky redakčne a štylisticky upraviť, skrátiť, prípadne neuverejniť. Názor redakcie sa nemusí zhodovať s názormi prispievateľov, za obsah nesie zodpovednosť autor príspevku. Vydavateľ nezodpovedá za pravdivosť a obsah informácií obsiahnutých v platenej reklame a v neredakčných príspevkoch.

ISSN 1339-9136

ĎALŠIE ČÍSLO VYJDE

12. 1. 2017

STUPAVSKÉ NOVINY

Správna odpoveď križovky z novembrového čísla 2016:
PRÁVA LÁSKA NIEKEDY POTREBUJE ČAS, ALE KEĎ DOZREJE, UKÁŽE SVOJU SILU

www.mkic.sk
www.stupava.sk
www.gob.sk

ŽUPNÉ VIANOCE

9. – 11. decembra 2016

Pi: 9. 12. 2016 | 16.00 – 21.00 hod.

NÁMESTIE SVÄTEJ TROJICE

16.00 – 21.00
VIANOČNÉ TRHY

19.00

- SLÁVNOSTNÉ ROZSVIETENIE VIANOČNÉHO STROMČEKA
- FS BYSTRICAN

SYNAGÓGA

So: 10. 12. 2016 | 9.00 – 17.00 hod.

REMESELNÝ TRH

VÝSTAVA prác žiakov ZUŠ,
ženská galéria

So: 10. 12. 2016 | 9.00 – 21.00 hod.

NÁMESTIE SVÄTEJ TROJICE

9.00 – 21.00
VIANOČNÉ TRHY

11.00

- STUPAVJÁNEK
- STUPAVJAN
- MEISI

14.00 ZŠ kpt. J. Nálepku

15.00 LA PORTELLA
TANEČNÉ ANIMÁCIE

16.00 DEVILS

19.00 MICHAL BITTÓ (husle)

Ne: 11. 12. 2016 | 10.00 – 17.00 hod.

NÁMESTIE SVÄTEJ TROJICE

10.00 – 17.00
VIANOČNÉ TRHY

10.45

SVÄTÁ OMŠA V KOSTOLE
SV. ŠTEFANA

MASKOTI
Máša a Medved'
sobota 10. 12. 2016